

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

**INFORMACIJA O MIKROKREDITNOM SUSTAVU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
SA STANJEM NA DAN 31.12.2014. GODINE**

Sarajevo, ožujak 2015. godine

Agencija za bankarstvo Federacije BiH (Agencija) kao regulatorna institucija koja obavlja nadzor mikrokreditnih organizacija, sačinila je Informaciju o mikrokreditnom sustavu Federacije Bosne i Hercegovine sa stanjem na dan 31.12.2014. na temelju analize mjesečnih i kvartalnih izvješća o poslovanju, informacija i podataka koje mikrokreditne organizacije dostavljaju Agenciji (*off-site* nadzor) i podataka kojima raspolaže konstatiranim u kontrolama na licu mjesta (*on-site* nadzor). Informacija je sačinjena na temelju konačnih podataka iz izvješća koje su MKO dostavile Agenciji na dan 31.12.2014.

SADRŽAJ

I.	UVOD.....	3
II.	POSLOVNE PERFORMANSE MKO U FEDERACIJI BiH	6
	1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA	6
	1.1. Broj mikrokreditnih organizacija.....	6
	1.2. Organizacijski dijelovi	7
	1.3. Kadrovi.....	7
	2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA MKO	8
	2.1. Bilanca stanja.....	8
	2.2. Kapital	12
	2.3. Kreditni portfelj	14
	2.4. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite.....	22
	2.5. Račun dobiti i gubitka	23
	3. TRANSAKCIJE S POVEZANIM OSOBAMA	27
III.	USKLAĐENOST POSLOVANJA MKO SA STANDARDIMA SPN i FTA.....	28
IV.	ZAKLJUČCI I PREPORUKE	30
V.	PRILOZI.....	31

I. UVOD

Zakonom o mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 59/06) (ZoMKO) uređuje se osnivanje, registriranje, djelatnost, oblik organiziranja, poslovanje, način upravljanja, prestanak rada i nadzor poslovanja mikrokreditnih organizacija (MKO), odnosno mikrokreditnih fondacija (MKF) i mikrokreditnih društava (MKD) u Federaciji BiH. Regulatorne i nadzorne nadležnosti Agencije nad ovim Sektorom propisane su Zakonom o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 47/06, 59/06, 48/08, 34/12 i 77/12) i internim aktima Agencije, a svi navedeni poslovi obavljaju se u okviru Sektora za nadzor poslovanja mikrokreditnih organizacija. Funkciju nadzora MKO, Agencija obavlja neposrednim nadzorom (*on-site*) i posrednim nadzorom, odnosno, analizom izvješća koje MKO dostavljaju Agenciji (*off-site*), shodno ZoMKO i podzakonskim aktima Agencije koji su navedeni u Prilogu 1. ove Informacije. Izvještajnu osnovu čine kvartalna izvješća o bilanci stanja, kapitalu, kreditima, rezervama za kreditne gubitke, rezultatima poslovanja, zaposlenim, troškovima plaća i ostalim primanjima zaposlenih u MKO, otpisima, likvidnosti i druga izvješća o pojedinim segmentima poslovanja, te mjesečna izvješća o kamatnim stopama.

U obavljenim kontrolama mikrokreditnih organizacija utvrđeno je da većina posluje sukladno zakonskim i podzakonskim propisima, te ciljevima radi kojih su osnovane. Većina MKO bilježi povećanje razine aktive i bruto kreditnog portfelja. MKF u Federaciji BiH, osim jedne, su značajno unaprijedile poslovne prakse i procese, kao i interne kontrole. Kod većine MKO su uloženi veliki napor u poboljšanje procesa naplate kredita koji se nalaze u izvanbilančnoj evidenciji što utječe na financijsku disciplinu klijenata, te poboljšanje rezultata poslovanja MKO.

Primjena načela zakonitosti i održavanja propisanih standarda, i primjena načela domaćinskog ili dobrog gospodarskog poslovanja je isključiva odgovornost i obveza organa upravljanja i rukovođenja, te predstavlja minimalan uvjet za uspješno i stabilno poslovanje MKO, a shodno tome je i neophodan uvjet za održavanje licencije za rad MKO-a.

Jedna MKF značajnog opsega operacija, nedomaćinskim poslovanjem i poslovanjem suprotno načelima potrebne pažnje dobrog gospodarstvenika, te višestrukim i kontinuiranim kršenjem svih propisanih uvjeta poslovanja mikrokreditnih organizacija, u značajnoj mjeri destabilizira mikrokreditno tržište nanoseći izravnu štetu imovini fondacije, njenim povjerenicima, klijentima, te doniranim sredstvima od općeg i zajedničkog interesa građana Federacije BiH. Agencija je, u cilju stabilnosti mikrokreditnog sustava, poduzela brojne korektivne mjere prema istoj MKF, međutim privremenim mjerama suda na prijedlog predmetne MKF, rješenja Agencije su odložena do okončanja upravnog spora, a nadležnosti Agencije iz zakona o Agenciji i ZoMKO u ovom slučaju su u potpunosti derogirane, čime je Agencija onemogućena djelovati na način da efikasno regulira tržište i štiti stabilnost mikrokreditnog sustava u Federaciji BiH.

Neusvajanje ranije predloženih izmjena i dopuna ZoMKO, kojim bi sukladno Zaključku Vlade Federacije BiH, bile omogućene efikasnije korektivne mjere prema institucijama i organima koje krše ZoMKO i podzakonske akte Agencije, je dovelo do nanošenja značajne štete doniranom kapitalu i imovini fondacije generalno, a posljedice nažalost trpi cijeli mikrokreditni sustav kojeg čine klijenti, povjerenici, kao i zaposleni u MKO, na što je Agencija ranije upozoravala. Neusvajanje predloženih izmjena i dopuna ZoMKO je pogodovalo manjem broju pojedinaca koji su sigurno utočište za nezakonitosti i nanošenje štete milijunskoj imovini fondacije pronašli u trenutnim propisima, koji nedovoljno

sankcioniraju nanošenje štete imovini fondacije i doniranim sredstvima koja su od zajedničkog interesa, kako je definirano Zakonom o udrugama i fondacijama.

U Federaciji BiH sa 31.12.2014., dozvolu za rad Agencije ima 13 MKO, od toga 12 MKF (neprofitne organizacije) i 1 MKD (profitna organizacija), koje poslovanje obavljaju putem 282 organizacijska dijela. U mikrokreditnom sektoru sa 31.12.2014. bilo je zaposleno 1.308 radnika, što je za 95 radnika, ili 7% manje u odnosu na 31.12.2013.

Na ovaj pad zaposlenih najviše utjecaja imalo je otpuštanje 102 zaposlenika kod jedne MKO. Bez podataka ove MKO mikrokreditni sektor bi bilježio blagi rast zaposlenih u promatranom razdoblju.

Bilančna suma MKO sa 31.12.2014. iznosi 452,3 milijuna KM, od čega se na MKF odnosilo 445,2 milijuna KM ili 98,4%, a na MKD 7,1 milijun KM ili 1,6%. Bilančna suma na kraju 2014. godine bila je manja za 23,6 milijuna ili 5% u odnosu na stanje sa 31.12.2013. Na ovaj pad najviše utjecaja imao je pad bilančne sume kod jedne MKF značajnog opsega operacija, koja je istu smanjila za čak 52,5 milijuna KM ili 60%. Bez podataka ove MKF, mikrokreditni sektor bi ostvario značajan rast bilančne sume u iznosu od 28,9 milijuna KM u odnosu na kraj prethodne godine.

Ukupni bruto krediti MKO, kao najznačajnija stavka aktive, sa 31.12.2014., iznosili su 381,3 milijuna KM i čine 84% ukupne aktive MKO, te su manji za 4% u odnosu na kraj prethodne godine, dok su neto krediti iznosili 355,2 milijuna KM i manji su za 9% u odnosu na stanje sa 31.12.2013. Mikrokreditiranje je najvećim dijelom usmjereno na kreditiranje poljoprivrede (34%) i uslužnih djelatnosti (21%), te se većim dijelom odnosi na dugoročne kredite fizičkim osobama. MKO su smanjile efektivne kamatne stope na ukupne mikrokredite, pa su tako, na kraju četvrtog kvartala 2014. godine, prosječne ponderirane efektivne kamatne stope na ukupne kredite u mikrokreditnom sektoru iznosile 24,41%, te su u odnosu na četvrti kvartal 2013. godine, ostvarile pad od 0,88 postotnih bodova. U cilju smanjenja kamatnih stopa na mikrokredite, a u kontekstu zaštite potrošača-klijenta mikrokreditnih organizacija, te ispunjenja misije mikrokreditiranja, Agencija u kontrolama posebno cijeni i kontrolira sve vrste troškova poslovanja MKO koji imaju značajnog utjecaja na formiranje kamatnih stopa, te ocjenjuje njihovu neophodnost, shodno čemu izdaje adekvatne naloge. Fokus kontrola Agencije, i u narednom razdoblju, bit će na kontroli troškova MKO, njihovoj opravdanosti i svrsishodnosti, s ciljem smanjenja kamatnih stopa na mikrokredite koje plasiraju MKO iz Federacije BiH.

U usporedbi s krajem prethodne godine, sa 31.12.2014., mikrokreditni portfelj bilježi pad od 4%, koji je uzrokovan padom portfelja kod jedne MKF značajnog opsega operacija, koja je istu smanjila za 25,8 milijuna KM ili 36%, te iskazuje pogoršanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfelja iskazano povećanjem stope rezervi za kreditne gubitke sa 1,39%, koliko je iznosila sa 31.12.2013., na 6,86%. Portfelj u riziku preko 30 dana kašnjenja također je povećan sa 1,50% na 8,39%. Ukupan rezultat sektora po pitanju rizičnosti portfelja značajno izlazi iz okvira propisanog standarda. Iako 10 od 13 MKO posluje unutar propisanog ograničenja, jedna MKF značajno krši standard sa 60,57%, čime utječe na ukupan rezultat sektora u pogledu rizičnosti portfelja koji mora biti ispod 5%. Portfelj u riziku preko jednog dana kašnjenja, bilježi značajno pogoršanje, te je sa 2,96% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, povećan na 11,00%. Na razini sektora, postotak otpisa sa 31.12.2014. iznosio je 5,06% i ovaj pokazatelj je, u odnosu na kraj prethodne godine, povećan za 2,43 postotna boda, i značajno izlazi iz okvira propisanog standarda. Iako 10 od 13 MKO posluje unutar propisanog ograničenja, jedna MKF značajno krši standard sa 25,38%, čime utječe na ukupan rezultat sektora u pogledu postotka otpisa koji mora biti ispod 3%.

Ključni utjecaj na pogoršanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfelja mikrokreditnog sektora u Federaciji BiH je izuzetno loš rezultat poslovanja jedne MKF značajnog opsega operacija. Kod ove MKF stopa rezervi za kreditne gubitke sa 31.12.2014. iznosila je 48,55% i bilježi povećanje od čak 46,16 postotnih bodova u odnosu na 31.12.2013. kada je iznosila 2,39%. Nadalje, portfelj u riziku preko 30 dana kašnjenja iznosio je 60,57% (propisano ograničenje je do 5%) i bilježi značajno povećanje od čak 58,06 postotnih bodova u odnosu na promatrano razdoblje kada je iznosio 2,51%. Isto tako, postotak otpisa sa 31.12.2014. iznosio je 25,38% (propisano ograničenje je do 3%) i, također, bilježi povećanje od 18,92 postotna boda u odnosu na 31.12.2013. kada je iznosio 6,46%.

Iz prethodno navedenog slijedi, da ova MKF višestruko i kontinuirano krši standarde i propisana ograničenja i destabilizira mikrokreditni sustav Federacije BiH, koji bi bez udjela iste u MKO sustavu bilježio značajno poboljšanje propisanih standarda kvalitete kreditnog portfelja, pa bi tako bez podataka ove MKF, pokazatelji kvalitete aktivnog kreditnog portfelja mikrokreditnog sektora iznosili: portfelj u riziku preko 30 dana kašnjenja 1,22% (propisano ograničenje je do 5%), postotak otpisa 1,28% (propisano ograničenje je do 3%), a stopa rezervi za kreditne gubitke 1,13%.

Osnovni izvor sredstava MKO su obveze po uzetim kreditima koje su na dan 31.12.2014. iznosile 264,8 milijuna KM ili 58% ukupne pasive i manje su za 2% u odnosu na stanje sa 31.12.2013. Ukupni kapital MKO na dan 31.12.2014. iznosio je 161,1 milijun KM ili 36% ukupne pasive MKO koji je manji za 18,6 milijuna KM ili 10% u odnosu na kraj prethodne godine, od čega je kapital MKF iznosio 158,6 milijuna KM ili 98,4%, a kapital jednog MKD 2,5 milijuna KM ili 1,6%. Na smanjenje kapitala mikrokreditnog sektora najveći utjecaj ima smanjenje kapitala kod jedne MKF značajnog opsega operacija, kod koje je uslijed gubitaka u poslovanju kapital smanjen za 45 milijuna KM. Bez podataka ove MKF, mikrokreditni sektor bi bilježio značajan rast kapitala u iznosu od 26,4 milijuna KM u odnosu na kraj prethodne godine. Najznačajnije stavke kapitala MKF su višak prihoda nad rashodima u iznosu od 84,8 milijuna KM koji čini 53% ukupnog kapitala MKF, zatim donirani kapital koji je iznosio 67,5 milijuna ili 43% ukupnog kapitala MKF, dok jedno MKD nema doniranog kapitala. Temeljni kapital i ostale rezerve MKF iznosile su 6,3 milijuna KM, odnosno 4% ukupnog kapitala MKF. Temeljni kapital jednog MKD iznosi 600 tisuća KM, a gubitak 387 tisuća KM.

U razdoblju 1.0. - 31.12.2014., od ukupno 12 MKF, čak je 11 MKF ostvarilo višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 15.120 tisuća KM, dok je samo 1 MKF ostvarila manjak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 45.072 tisuće KM. U razdoblju 1.1. - 31.12.2014., jedno MKD ostvarilo je neto gubitak u iznosu od 387 tisuća KM. Iako je 11 MKO ostvarilo pozitivan rezultat u iznosu od oko 15 milijuna KM, mikrokreditni sektor u FBiH kumulativno bilježi negativan finansijski rezultat od oko 30 milijuna KM (30.339 tisuća KM), a što je posljedica negativnog rezultata jedne MKF u iznosu od oko 45 milijuna KM. Generalno, mikrokreditni sektor u Federaciji BiH pokazuje znakove oporavka, međutim ukupni pokazatelji poslovanja mikrokreditnog sektora su značajno narušeni zbog **iznimno loših rezultata poslovanja samo jedne MKF, značajnog opsega operacija.**

Što se tiče operativne održivosti, od 13 MKO, 6 MKF iz ostvarenih redovnih prihoda pokrivaju rashode, dok 6 MKF i 1 MKD nisu operativno održive u promatranom razdoblju.

U pogledu razlike podataka između preliminarnih i konačnih izvješća, bilančna suma MKO na dan 31.12.2014. prema konačnim podacima iznosila je 452.326 h/KM i za 11 h/KM je manja u odnosu na stanje sa 31.12.2014. prema preliminarnim podacima. Promjene u aktivi se većinom odnose na smanjenje rezervi za kreditne gubitke kod jedne MKF zbog greške u storniranju troška rezervacija i na umanjevanje ostale aktive kod dvije MKF.

Ukupni bruto krediti, kao najznačajnija stavka aktive, sa 31.12.2014 iznosili su 381.306 t/KM prema konačnim podacima i imali su istu vrijednost i prema preliminarnim podacima. Obveze po uzetim kreditima na dan 31.12.2014. iznosile su 264.777 t/KM prema konačnim podacima i za 9.396 t/KM su manje u odnosu na stanje sa 31.12.2014. prema preliminarnim podacima kada su iznosile 274.173 t/KM. Jedna MKF je sredstva u iznosu od 9.396 t/KM koja su kao grant prenesena u vlasništvo Fondacije ugovorom zaključenim s kreditorom, uknjižila kao donirani kapital. Ukupni kapital na dan 31.12.2014. iznosio je 161.106 h/KM prema konačnim podacima i veći je za 8.462 ht/KM u odnosu na stanje sa 31.12.2014. prema preliminarnim podacima kada je iznosio 152.644 t/KM. Ova razlika se većinom odnosi na prethodno navedenu konverziju obveza u donirani kapital i povećanje rashoda kod dvije MKF zbog povećanja poreznih obveza.

Posebne napomene: U pogledu izrade redovnih kvartalnih Informacija o mikrokreditnom sustavu Federacije Bosne i Hercegovine, Agencija koristi podatke koje dostavljaju MKO na temelju kvartalnih izvješća. Agencija kontrolama poslovanja MKO provjerava točnost dostavljenih izvješća. S tim u vezi kod jedne MKO značajnog opsega operacija, Agencija izražava rezervu u pogledu točnosti dostavljenih izvješća na dan 31.12.2014. Predmetnoj MKF je, zbog značajnih nepravilnosti u radu te na bazi dostavljenih izvješća zaključno sa 30.6.2014., poslije provođenja potrebnog postupka oduzeta dozvola za obavljanje poslova davanja mikrokredita na dan 9.10.2014. Međutim, privremenom mjerom suda odloženo je Rješenje Agencije o oduzimanju dozvole do okončanja upravnog spora. I po odlaganju Rješenja na zahtjev ove MKF, ista je iskazala značajno pogoršanje poslovanja, te svojim rezultatima značajno ugrožava mikrokreditni sustav u Federaciji BiH.

II. POSLOVNE PERFORMANSE MKO U FEDERACIJI BiH

1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA

1.1. Broj mikrokreditnih organizacija

U Federaciji BiH sa 31.12.2014., dozvolu za rad Agencije ima 13 MKO, od toga 12 MKF (neprofitne organizacije) i 1 MKD (profitna organizacija), te 29 organizacijskih dijelova MKD čije je sjedište u Republici Srpskoj. Sve MKF koje su dobile dozvolu za rad Agencije, izvršile su preregistraciju u skladu sa ZoMKO, odnosno nastale su promjenom oblika MKO osnovanih shodno Zakonu o mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH, broj: 24/00). Stoga, sve MKF zakonski su pravni slijednik imovine, prava i obveza MKO osnovanih u skladu sa ZoMKO iz 2000. godine.

U Prilogu 2. nalaze se osnovni podaci o MKF i MKD koje sa 31.12.2014. imaju dozvolu za rad Agencije za obavljanje poslova davanja mikrokredita.

1.2. Organizacijski dijelovi

Na dan 31.12.2014., u Registru mikrokreditnih organizacija i njihovih organizacijskih dijelova, kojeg sukladno članku 13. ZoMKO, vodi Agencija, bilo je evidentirano ukupno 282 organizacijska dijela MKO sa sjedištem u Federaciji BiH, od čega u Federaciji BiH 186, Republici Srpskoj 93 i Distriktu Brčko 3. Ukupan broj organizacijskih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH smanjen je za 26 organizacijskih dijelova, odnosno 8% u odnosu

na kraj prethodne godine. Ukupno 151 organizacijski dio MKO sa sjedištem u Federaciji BiH ima ovlasti za dodjelu mikrokredita, stoga su upisani u nadležni registar.

U 2014. godini, Agencija je izdala 12 suglasnosti za osnivanje organizacijskih dijelova MKO, 38 suglasnosti za zatvaranje organizacijskih dijelova i 19 suglasnosti za promjenu adrese organizacijskih dijelova MKO. U ovom razdoblju, jedna MKF koja ima 8% udjela u bilančnoj sumi MKO, zatvorila je čak 27 organizacijskih dijelova što predstavlja smanjenje od 60% u odnosu na broj organizacijskih dijelova sa krajem prethodne godine. Organizacijske dijelove izvan Federacije BiH ima 8 MKO, a 3 MKO posluju isključivo preko svog sjedišta, odnosno nemaju otvorenih organizacijskih dijelova ni u Federaciji BiH, ni u Republici Srpskoj. Agencija je dala dozvole za rad organizacijskih dijelova jednog MKD koje ima sjedište u Republici Srpskoj, a koje u Federaciji BiH posluje putem 29 podružnica i terenskih ureda.

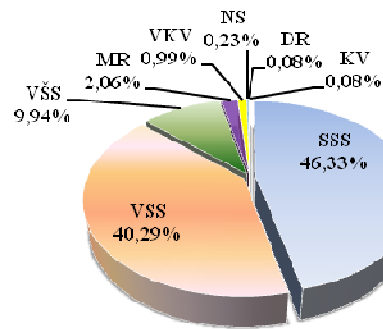
1.3. Kadrovi

Sa 31.12.2014., mikrokreditni sektor Federacije BiH zapošljava ukupno 1.308 radnika, što je za 95 radnika, ili 7% manje u odnosu na stanje sa 31.12.2013. Na ovaj pad zaposlenih najviše utjecaja imalo je otpuštanje 102 zaposlenika ili 54% kod jedne MKO. MKF zapošljavaju 1.290 radnika ili 98,6%, a MKD 18 radnika ili 1,4%.

Tablica 1. Kvalifikacijska struktura zaposlenih										
Rb.	Kvalifikacija	31.12.2013.		Ukupno	Udio (%)	31.12.2014.		Ukupno	Udio (%)	Indeks
		MKF	MKD			MKF	MKD			
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8	9=(7+8)	10	11=9/5
1.	NS	3	0	3	0,21	3	0	3	0,23	100
2.	KV	1	0	1	0,07	1	0	1	0,08	100
3.	VKV	15	0	15	1,07	13	0	13	0,99	87
4.	SSS	707	2	709	50,53	600	6	606	46,33	85
5.	VŠS	138	1	139	9,91	128	2	130	9,94	94
6.	VSS	513	6	519	36,99	518	9	527	40,29	102
7.	MR	16	0	16	1,14	26	1	27	2,06	169
8.	DR	1	0	1	0,07	1	0	1	0,08	100
UKUPNO		1.394	9	1.403	100,00	1.290	18	1.308	100,00	93

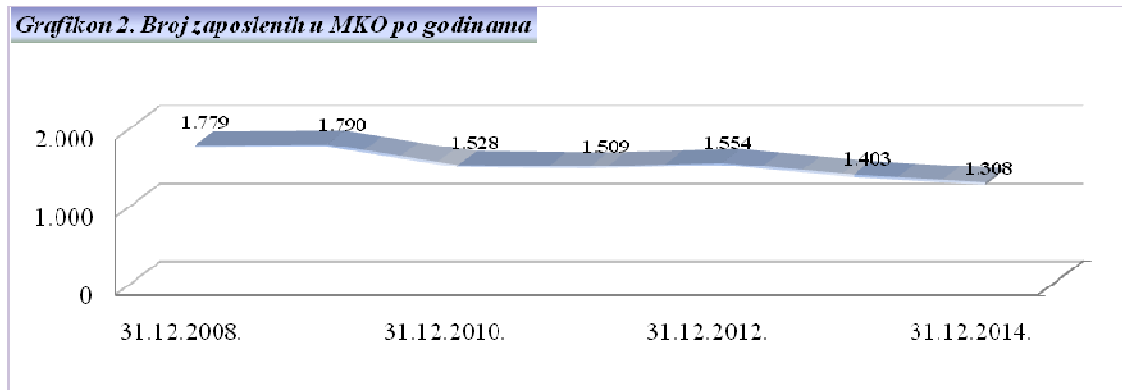
U strukturi zaposlenih najveći je udio SSS od 46,33%, VSS od 40,29% i VŠS od 9,94%. Postotak udjela zaposlenih sa srednjom stručnom spremom u padu je za 15%, a s višom stručnom spremom za 6%, dok je postotak udjela zaposlenih sa visokom stručnom spremom u porastu za 2%, a zaposlenih magistara za čak 69%.

Grafikon 1. Kvalifikacijska struktura zaposlenih u MKO

Promatrajući broj zaposlenih kroz godine rada MKO, najveći broj zaposlenih zabilježen je na kraju 2009. godine kada su MKO zapošljavale 1.790 radnika. MKO su sa 31.12.2014. zapošljavale 1.308 radnika, što predstavlja smanjenje od 27% u odnosu na kraj 2009. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveće smanjenje broja zaposlenih, za čak 62%, odnosno 49%.

Grafikon 2. Broj zaposlenih u MKO po godinama

2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA MKO

2.1. Bilanca stanja

Bilančna suma MKO sa 31.12.2014. iznosi 452,3 milijuna KM i za 23,6 milijuna KM ili 5% je manja u odnosu na stanje sa 31.12.2013. Rast bilančne sume u odnosu na kraj prethodne godine, bilježi 8 MKF i jedno MKD, pad su zabilježile 3 MKF, dok je jedna MKF zadržala približno istu razinu bilančne sume u odnosu na promatrano razdoblje.

Pad bilančne sume do 20% u odnosu na 31.12.2013. zabilježile su 2 MKF. Jedna MKF značajnog opsega operacija, u 2014. godini, aktivu je smanjila za čak 52,5 milijuna, te je zabilježila pad od čak 60% u odnosu na kraj prethodne godine, što je posljedično utjecalo i na pad aktive na razini cijelog sektora. Bez podataka ove MKF, sektor bi zabilježio značajan rast u iznosu od 28,9 milijuna KM.

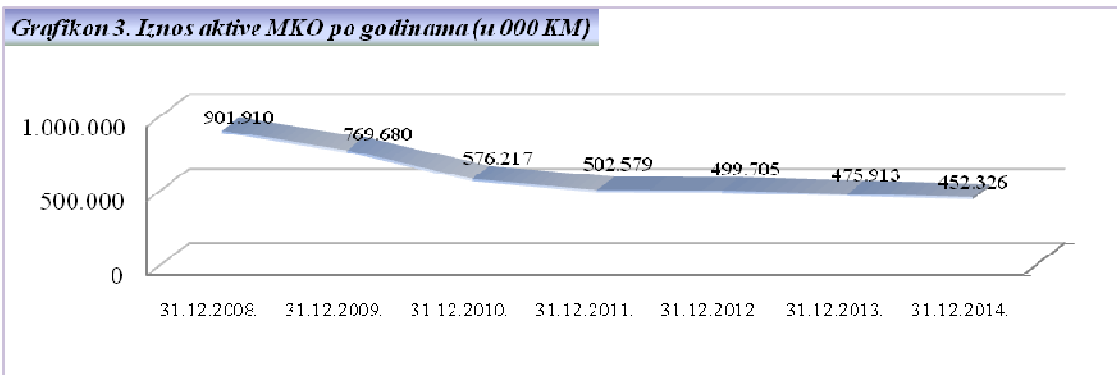
Najveći udio u ukupnoj bilanci MKO ima šest MKF s aktivom u iznosu od 401,3 milijuna KM ili 89%.

Tablica 2. Bilanca stanja MKO

OPIS	31.12.2013.			31.12.2014.					Indeks
	Stanje za MKF	Stanje za MKD	UKUPNO	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	
1	2	4	6=(2+4)	7	8	9	10	11=(7+9)	12
AKTIVA									
1. Novčana sredstva	24.123	88	24.211	36.912	8	2.001	28	38.913	161
2. Plasmani bankama	4.054	0	4.054	3.523	1	0	0	3.523	87
3. Krediti	395.382	886	396.268	376.275		5.031		381.306	96
4. Rezer. za kred. gubitke	5.507	16	5.523	26.140		11		26.151	473
5. Neto krediti	389.875	870	390.745	350.135	78	5.020	71	355.155	91
6. Posl. pr. i ost. fik. aaktiva	42.596	50	42.646	39.373	9	29	0	39.402	92
7. Dugoročne investicije	761	0	761	3.061	1	0	0	3.061	402
8. Ostala aktiva	14.018	28	14.046	13.820	3	71	1	13.891	99
9. Rezerve na ostale stavke aktive, osim kredita	549	1	550	1.618		1		1.619	294
UKUPNO AKTIVA	474.878	1.035	475.913	445.206	100	7.120	100	452.326	95
PASIVA									
10. Obv. po uzetim kred.	268.565	348	268.913	260.474	58	4.303	61	264.777	98
11. Ostale obveze	27.201	92	27.293	26.134	6	309	4	26.443	97
12. Kapital	179.112	595	179.707	158.598	36	2.508	35	161.106	90
UKUPNO PASIVA	474.878	1.035	475.913	445.206	100	7.120	100	452.326	95
Izvanbilančna evidencija	170.598	55	170.653	182.483		56		182.539	107

Promatrajući bilančnu sumu MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos iste zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosila 902 milijuna KM. Bilančna suma MKO na dan 31.12.2014. iznosila je 452,3 milijuna KM, i manja je za čak 50% u odnosu na kraj 2008. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad bilančne sume, kod kojih je ista pala za čak 71%, odnosno 68%.

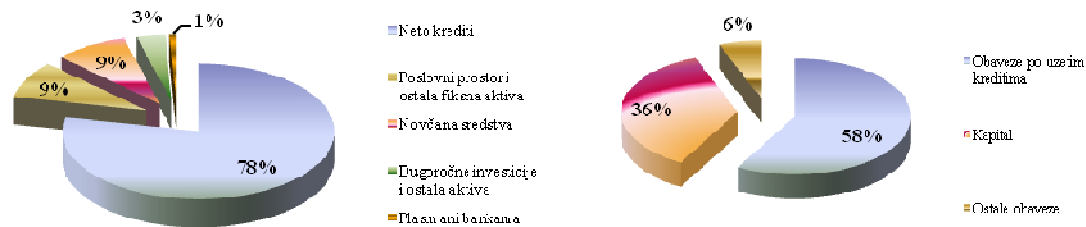
U strukturi aktive MKO, novčana sredstva iznose 38,9 milijuna KM ili 9% sa stopom rasta od čak 61% u odnosu na 31.12.2013. i većinom se odnose na novčana sredstva MKF. Plasmani bankama iznose 3,5 milijuna KM ili 1% i manji su za 13% u odnosu na kraj prethodne godine.

Neto krediti, odnosno bruto krediti umanjani za rezerviranja za kreditne gubitke iznose 355,2 milijuna KM ili 78% ukupne aktive i manji su za 35,6 milijuna KM ili 9% u odnosu na 31.12.2013. Rast neto kredita u odnosu na kraj prethodne godine, zabilježilo je 8 MKF i 1

MKD, a pad su zabilježile 4 MKF. U odnosu na 31.12.2013., pad neto kredita do 10% zabilježila je 1 MKF, pad do 20% zabilježila je 1 MKF, kao i pad do 30% 1 MKF. Jedna MKF značajnog opsega operacija, u 2014. godini, neto kredite je smanjila za čak 46,5 milijuna KM, te je zabilježila pad neto kredita od 66% u odnosu na kraj prethodne godine, što je posljedično utjecalo i na pad ove bilančne pozicije na razini cijelog sektora.

Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva iznose 39,4 milijuna KM ili 9% ukupne aktive i za 3,2 milijuna KM ili 8%, ova bilančna pozicija manja je u odnosu na kraj prethodne godine. Postotak fiksne aktive u odnosu na ukupnu aktivu (umanjenu za donirani kapital) na razini sektora iznosi 10,24% što je malo iznad granice dozvoljenog iznosa (do 10%), a gledano pojedinačno, četiri MKF krše ovaj standard. Dugoročne investicije iskazuje samo jedna MKF u iznosu od 3,1 milijun KM, dok ostala aktiva (umanjena za rezerviranja na ostale stavke aktive osim kredita), iznosi 12,3 milijuna KM koju čine obračunate kamate, avansi, aktivna vremenska razgraničenja i drugo. Ove dvije bilančne pozicije čine 3% ukupne aktive mikrokreditnog sektora. Postotak ostale aktive na razini sektora u odnosu na ukupnu aktivu iznosi 3,07%, a gledajući pojedinačno kod jedne MKF ova pozicija prelazi 10%.

Grafikon 4. Struktura aktive i pasive MKO

U strukturi pasive MKO, obveze po uzetim kreditima osnovni su izvor sredstava i iznose 264,8 milijuna KM ili 58% ukupne pasive i manje su za 2% u odnosu na 31.12.2013.

- 000 KM -

OPIS	31.12.2013.				31.12.2014.				Indeks
	MKF	MKD	UKUPNO	%	MKF	MKD	UKUPNO	%	
1	2	3	4=(2+3)	5	6	7	8=(6+7)	9	10=8/4
1. Obveze po uzetim kratkoroč. kreditima	81.258	202	81.460	30	78.848	217	79.065	30	97
2. Obveze po uzetim dugoroč. kreditima	187.307	146	187.453	70	181.626	4.086	185.712	70	99
UKUPNO	268.565	348	268.913	100	260.474	4.303	264.777	100	98

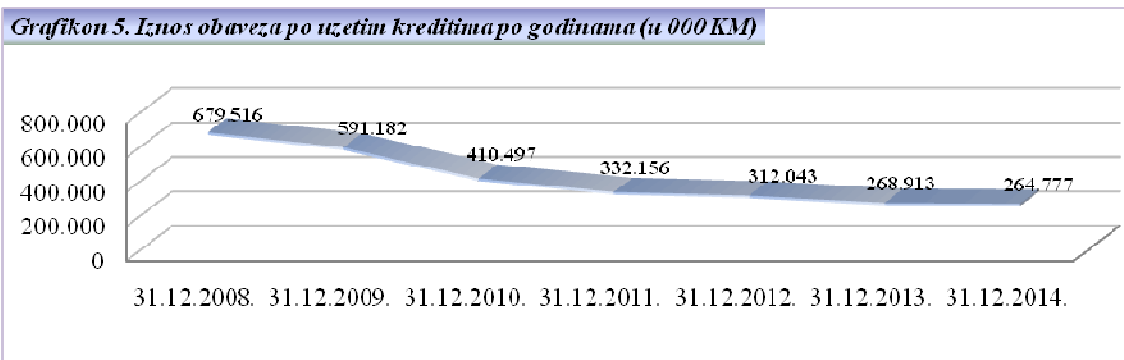
Od ukupnih obveza po uzetim kreditima, dugoročni krediti (koje nemaju 2 MKF) iznose 185,7 milijuna KM ili 70% i manji su za 1% u odnosu na kraj prethodne godine, dok kratkoročni krediti (koje nemaju 3 MKF) iznose 79,1 milijun KM ili 30% i imaju stopu pada od 3% u odnosu na kraj prethodne godine. Dvije MKF sa 31.12.2014. nisu imale obveza po uzetim kreditima.

S obzirom da kreditori, kako domaće komercijalne banke, tako i razni međunarodni socijalno orijentirani komercijalni fondovi, generalno pokazuju visok stupanj opreza i uzdržanost kod kreditiranja većeg broja MKO, mnoge MKO su uskraćene za sredstva kojim bi financirale svoju mikrokreditnu aktivnost i ostvarile dovoljan prihod od redovnih operacija kojim bi pokrile svoje rashode. Dodatno jedan od značajnih rizika za razvoj i rast sektora predstavlja

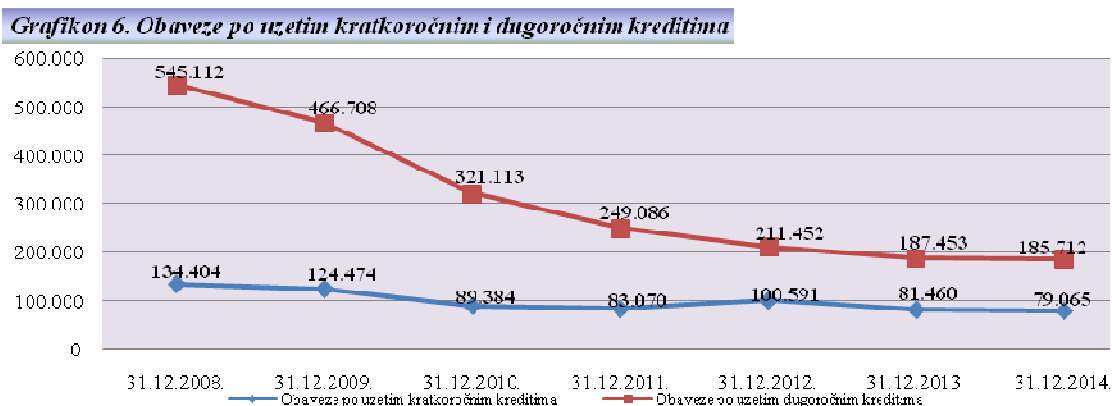
nepovjerenje 19 povjeritelja koji potražuju preko 53,4 milijuna KM od jedne MKF značajnog opsega operacija, koja je zbog loše kvalitete kreditnog portfelja, te lošeg upravljanja ročnošću aktive i pasive, pretrpjela značajne gubitke te je u potpunosti nelikvidna i nesolventna.

Istoj MKF su blokirani računi kod poslovnih banaka od početka II. kvartala 2014. godine uslijed nemogućnosti izmirenja obveza prema povjeriteljima. Na dan sačinjavanja Informacije, u Registru transakcijskih računa Centralne banke BiH, jedna MKF ima na desetine blokiranih računa što implicira kontinuiranu nelikvidnost. Prema dostavljenim izvješćima o likvidnosti MKO sa stanjem na 31.12.2014., održavanje likvidnosti kod jedne MKO može znatno utjecati na poteškoće zadržavanja iznosa aktivnog kreditnog portfelja na približno istoj razini ili uz umanj enje istoga do 5 %.

Promatrajući iznos ukupnih obveza MKO po uzetim kreditima kroz godine rada MKO, najveći iznos istih zabilježen je na kraju 2008. godine kada su iznosile 679,5 milijuna KM. Ukupne obveze MKO po uzetim kreditima na dan 31.12.2014. iznosile su 264,8 milijuna KM, i manje su za čak 61% u odnosu na kraj 2008. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad iznosa ukupnih obveza po uzetim kreditima, kod kojih su iste pale za čak 86%, odnosno 79%.

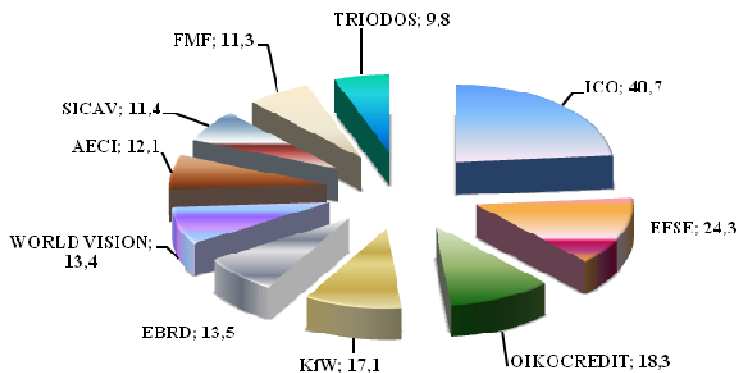
Kao što se vidi iz donjeg grafikona, pored toga što su ukupne obveze po uzetim kreditima u odnosu na 2008. godinu, manje za 60%, odnosno manje za 2% u odnosu na kraj prethodne godine, promatrajući obveze po uzetim kreditima po ročnosti, dugoročni krediti su, u odnosu na 2008. godinu, u padu za čak 66%, odnosno u padu za 1% u odnosu na kraj 2013. godine, dok su kratkoročni krediti u odnosu na 2008. godinu manji za 41%, odnosno manji za 3% u odnosu na kraj 2013. godine.

Deset najznačajnijih kreditora MKO na koje se odnosi 65% od ukupnih kreditnih obveza su:

- 1.) ICO – Instituto de Credito Oficial, Španjolska (40,7 milijuna KM);
- 2.) EFSE – Europski fond za Jugoistočnu Europu, Luksemburg (24,3 milijuna KM);
- 3.) Oikokredit, Nizozemska (18,3 milijuna KM);
- 4.) KfW - Kreditanstalt fur Wiederaufbau, Njemačka (17,1 milijun KM);
- 5.) EBRD – Europska banka za obnovu i razvoj, Velika Britanija (13,5 milijuna KM);
- 6.) World Vision International, USA (13,4 milijuna KM);
- 7.) AECE – Agencija za međunarodnu suradnju Kraljevine Španjolske (12,1 milijun KM);
- 8.) Responsibility SICAV, Švicarska (11,4 milijuna KM);
- 9.) Federalno ministarstvo financija, FBiH (11,3 milijuna KM);
- 10.) Triodos – Doen, Nizozemska (9,8 milijuna KM).

Grafikon 7. Najznačajniji izvori sredstava MKO (u mil. KM)

Ostale obveze iznose 26,4 milijuna KM ili 6% ukupne pasive, a čine ih obveze prema zaposlenim, dobavljačima, pasivna vremenska razgraničenja i drugo. Postotak ostalih obveza na razini sektora u odnosu na ukupne obveze iznosi 9,08%, a gledajući pojedinačno, ukupno 7 MKF ima postotak ostalih obveza veći od 10% u odnosu na ukupne obveze.

Izvanbilančna evidencija na dan 31.12.2014. iznosi 182,5 milijuna KM, koju čine otpisana kreditna potraživanja (182,2 milijuna KM) i komisioni poslovi (0,3 milijuna KM koje imaju dvije MKF), a za 7% je veća od stanja sa 31.12.2013.

2.2. Kapital

Ukupni kapital MKO na dan 31.12.2014. iznosi 161,1 milijun KM ili 36% ukupne pasive i manji je za 18,6 milijuna KM ili 10% u odnosu na kraj 2013. godine. Kapital MKF iznosi 158,6 milijuna KM ili 98,4%, a kapital jednog MKD 2,5 milijuna KM ili 1,6%. Na smanjenje kapitala mikrokreditnog sektora najveći utjecaj ima smanjenje kapitala kod jedne MKF značajnog opsega operacija, koja je kapital smanjila za 45 milijuna KM. Bez podataka ove MKF, mikrokreditni sektor bi bilježio značajan rast kapitala u iznosu 26,4 milijuna KM u odnosu na kraj prethodne godine.

Ukupan kapital mikrokreditnog sektora (umanjen za donirani kapital) iznosi 20,69% ukupne aktive, a 5 MKF imaju postotak iznosa kapitala (umanjenog za donirani kapital) u odnosu na ukupnu aktivu manji od dozvoljenog iznosa, odnosno manji od 10% ukupne aktive.

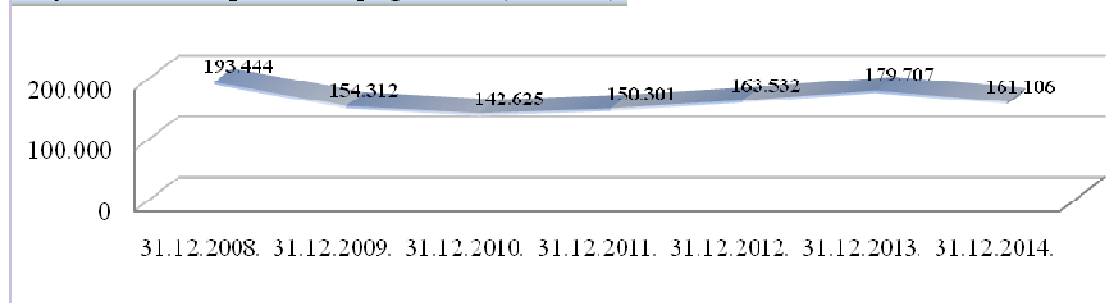
- 000 KM -

Tablica 4. Struktura kapitala MKO

OPIS	31.12.2013.					31.12.2014.					Indeks
	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	
1	2	3	4	5	6=2+4	7	8	9	10	11=7+9	12=11/6
Donirani kapital	49.640	28	0	0	49.640	67.521	43	0	0	67.521	136
Temeljni kapital	8.291	4	600	101	8.891	3.820	2	600	24	4.420	50
Višak/manjak prihoda nad rashodima	117.975	66	0	0	117.975	84.795	53	0	0	84.795	72
Emisioni ažio	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Neraspoređena dobit	0	0	-106	-18	-106	0	0	-392	-16	-392	370
Zakonske rezerve	0	0	101	17	101	0	0	2.300	92	2.300	2277
Ostale rezerve	3.206	2	0	0	3.206	2.462	2	0	0	2.462	77
UKUPNO KAPITAL	179.112	100	595	100	179.707	158.598	100	2.508	100	161.106	90

Promatrajući iznos kapitala MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos istog zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosio 193,4 milijuna KM. Ukupan kapital MKO na dan 31.12.2014. iznosio je 161,1 milijun KM, i manji je za 17% u odnosu na kraj 2008. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, jedna MKF zabilježila je najveći pad iznosa kapitala, kod koje je isti pao za 42,6 milijuna KM.

Grafikon 8. Iznos kapitala MKO po godinama (u 000 KM)

U strukturi kapitala MKF najznačajniji je višak prihoda nad rashodima koji iznosi 84,8 milijuna KM, te čini 53% ukupnog kapitala MKF i manji je za 33,2 milijuna KM ili 28% u odnosu na kraj prethodne godine. Manjak prihoda nad rashodima za period od 1.1. do 31.12.2014. ostvarila je 1 MKF, a višak prihoda nad rashodima 11 MKF, dok je jedno MKD ostvarilo neto gubitak. Višak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja na dan 31.12.2014. ostvarilo je 6 MKF, dok je 6 MKF i 1 MKD ostvarilo manjak prihoda nad rashodima, odnosno gubitak od redovnog poslovanja. Od tih 6 MKF, pet su zahvaljujući izvanrednim prihodima, koji su kod pojedinih MKF značajno veći od iznosa ostvarenog manjka prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja, na kraju 2014. godine, ostvarile pozitivan rezultat. Izvanredni prihodi izravan su rezultat povećane naplate potraživanja po otpisanim kreditima.

Značajan izvor kapitala MKF čini donirani kapital koji iznosi 67,5 milijuna KM ili 43% ukupnog kapitala MKF, dok jedno MKD nema doniranog kapitala. Iznos doniranog kapitala o kojem izvješćuju MKO, u odnosu na kraj prethodne godine, veći je za 17,9 milijuna KM odnosno 36% i većinom se odnosi na povećanje doniranog kapitala kod dvije MKF. Kod jedne MKF je kontrolom na licu mjesta utvrđeno da je o stanju istog pogrešno izvješćivala Agenciju u prethodnim razdobljima, dok je jedna MKF sredstva u iznosu od 9,4 milijuna KM

koja su kao grant prenijeta u vlasništvo Fondacije ugovorom zaključenim s kreditorom, uknjižila kao donirani kapital.

Sukladno članku 11. Odluke o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije, MKO su dužne voditi evidenciju o doniranim sredstvima i tretirati ih kao donirani kapital o čijem stanju su dužne izvješćivati Agenciju. Prema zvaničnim kvartalnim izvješćima koje dostavljaju Agenciji, 11 MKF iskazuje vrijednost doniranog kapitala u svojim izvješćima, te vodi evidenciju o stanju istog.

Temeljni kapital MKF na dan 31.12.2014. iznosi 3,8 milijuna KM ili 2% ukupnog kapitala MKF. Ostale rezerve, koje se odnose na 2 MKF, iznose 2,5 milijuna KM, ili 2% ukupnog kapitala MKF. Temeljni kapital jednog MKD iznosi 600 tisuća KM, a gubitak 387 tisuća KM.

2.3. Kreditni portfelj

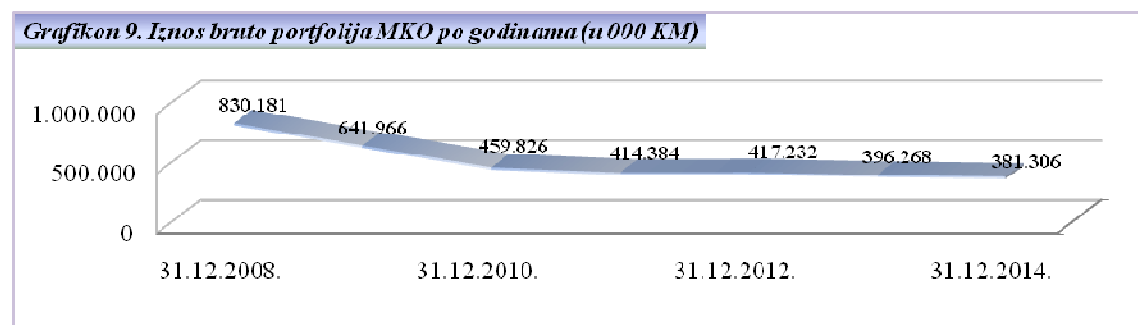
Osnovna djelatnost MKO je mikrokreditiranje na koje se odnosi iznos od 381,3 milijuna KM ili 84% ukupne aktive mikrokreditnog sektora. Razina ukupnih kredita sektora ovisi o stanju kredita MKF na koje se odnosi 376,3 milijuna KM ili 98,7% od ukupnih kredita, dok se na MKD odnosi 5 milijuna KM ili 1,3% od ukupnih kredita. Neto krediti, koje čine ukupni krediti umanjani za rezerve za kreditne gubitke prikazani su u Tablici 5.

- 000 KM -

Red. Broj	OPIS	31.12.2013.			31.12.2014.			Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8=(6+7)	9=8/5
1.	Kredit	395.382	886	396.268	376.275	5.031	381.306	96
2.	Rezerve za kreditne gubitke	5.507	16	5.523	26.140	11	26.151	473
3.	Neto krediti (1.-2.)	389.875	870	390.745	350.135	5.020	355.155	91

Neto krediti iznose 355,2 milijuna KM i za 9% su manji u odnosu na 31.12.2013., dok su krediti na bruto osnovi također manji za 4% u odnosu na kraj prethodne godine.

Rezerve za kreditne gubitke iznose 26,2 milijuna KM i veće su za 373% u odnosu na 31.12.2013. Omjer rezervi za kreditne gubitke u odnosu na ukupan kreditni portfelj iznosi 6,86%, te u odnosu na omjer sa 31.12.2013., bilježi pogoršanje od 5,47 postotnih bodova. Jedna MKF značajnog opsega operacija, u odnosu na 31.12.2013., povećala je rezerve za kreditne gubitke za 20,6 milijuna KM što se posljedično odrazilo na povećanje rezervi za kreditne gubitke na razini sektora i na pogoršanje pokazatelja kvalitete portfelja.

Promatrajući bruto portfelj MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos istog zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosio 830,2 milijuna KM. Ukupan bruto portfelj na dan 31.12.2014. iznosio je 381,3 milijuna KM, i isti je manji za 54% u odnosu na kraj 2008. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad bruto portfelja, kod kojih je isti pao za čak 76%, odnosno 75%.

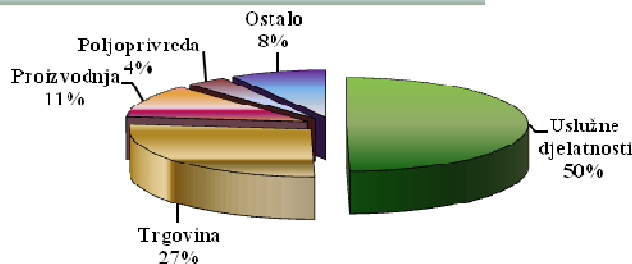
- 000 KM -

Tablica 6. Sektorska i ročna struktura mikrokredita MKO na dan 31.12.2014.

Red. Broj	Mikrokrediti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Dospjela potraživanja	UKUPNO	%
1	2	3	4	5	6=(3+4+5)	7
1.	Pravnim osobama					
a.)	Uslužne djelatnosti	414	3.148	28	3.590	50%
b.)	Trgovina	345	1.578	18	1.941	27%
c.)	Poljoprivreda	29	238	2	269	4%
d.)	Proizvodnja	227	580	3	810	11%
e.)	Ostalo	145	461	5	611	8%
UKUPNO 1:		1.160	6.005	56	7.221	100%
2.	Fizičkim osobama					
a.)	Uslužne djelatnosti	6.999	65.088	6.219	78.306	21%
b.)	Trgovina	4.632	23.988	5.558	34.178	9%
c.)	Poljoprivreda	7.714	113.588	7.188	128.490	34%
d.)	Proizvodnja	1.416	8.625	2.916	12.957	4%
e.)	Stambene potrebe	2.886	54.822	166	57.874	15%
f.)	Ostalo	16.023	43.876	2.381	62.280	17%
UKUPNO 2:		39.670	309.987	24.428	374.085	100%
UKUPNO (1+2):		40.830	315.992	24.484	381.306	100%

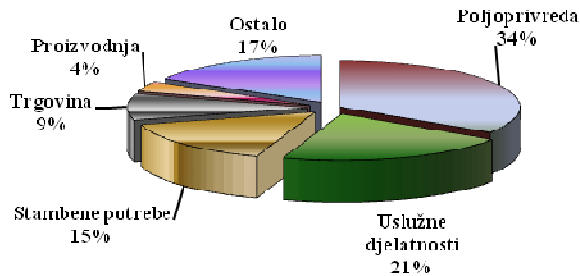
Od ukupnog iznosa mikrokredita, 7,2 milijuna ili 2% plasirano je pravnim osobama, a 374,1 milijun KM ili 98% plasirano je fizičkim osobama. U ročnoj strukturi mikrokredita, na kratkoročne kredite, u koje se uključuju i dospjela potraživanja odnosi se 65,3 milijuna KM ili 17%, a na dugoročne kredite 316 milijuna KM ili 83%. Sama dospjela potraživanja ukupno iznose 24,5 milijuna KM ili 6% od ukupnih kredita i gotovo u cijelosti se odnose na kredite dane fizičkim osobama.

Grafikon 10. Sektorska struktura mikrokredita plasiranih pravnim osobama

Prema granskoj strukturi, najveći iznos od ukupnog iznosa mikrokredita danih **pravnim osobama**, plasiran je za uslužne djelatnosti i trgovinu – uslužne djelatnosti 3,6 milijuna KM ili 50%, odnosno trgovina 1,9 milijuna KM ili 27%. Za proizvodnju dano je 0,8 milijuna KM ili 11% od ukupnog iznosa mikrokredita danih pravnim osobama, dok je za poljoprivredu dano 0,3 milijuna KM ili 4%, a za ostale namjene 0,6 milijuna KM ili 8%.

Grafikon 11. Sektorska struktura mikrokredita plasiranih fizičkim osobama

Što se tiče kredita danih **fizičkim osobama**, 128,5 milijuna KM ili 34% plasirano je za poljoprivredu, zatim 78,3 milijuna KM ili 21% za uslužne djelatnosti, za stambene potrebe 57,9 milijuna KM ili 15%, za trgovinu je plasirano 34,2 milijuna KM ili 9%, za proizvodnju 13 milijuna KM ili 4%, te za ostalo 62,3 milijuna KM ili 17%.

- 000 KM -

Mikrokrediti za:	31.12.2013.	31.12.2014.	Udio	Indeks
Poljoprivreda	142.133	128.759	34%	91
Uslužne djelatnosti	93.750	81.896	21%	87
Ostale namjene	45.481	62.891	17%	138
Stambene potrebe	49.288	57.874	15%	117
Trgovina	45.028	36.119	9%	80
Proizvodnja	20.588	13.767	4%	67
UKUPNO	396.268	381.306	100%	96

Na temelju analize granske strukture zaključuje se da je mikrokreditiranje najvećim dijelom usmjereno na kreditiranje poljoprivrede (34%) i uslužnih djelatnosti (21%), te se većim dijelom odnosi na dugoročne kredite fizičkim osobama iz čega proističe da se krediti u najvećem broju slučajeva odobravaju osobama koje nemaju pristup tradicionalnim izvorima financiranja kako zbog rizičnosti posla kojeg obavljaju, tako i zbog nedostatka adekvatnih kolaterala.

U odnosu na kraj prethodne godine, postotak ukupnih kredita koji se daju po svim kreditnim proizvodima u padu je od 9% do 33%, osim kredita za stambene potrebe i ostale namjene koji su u porastu za 17%, odnosno 38% u odnosu na kraj prethodne godine. U pogledu ročnosti mikrokredita, dugoročni mikrokrediti u padu su za 3% u odnosu na kraj prethodne godine, dok su kratkoročni mikrokrediti (uključujući i dospjela potraživanja) u padu za 8%.

- 000 KM -

OPIS	31.12.2013.	31.12.2014.	Udio	Indeks
Dugoročni mikrokrediti	325.426	315.992	83%	97
Kratkoročni mikrokrediti s dospjelim potraživanjima	70.842	65.314	17%	92
UKUPNO	396.268	381.306	100%	96

Prema izvješćima koje su mikrokreditne organizacije dostavile Agenciji vezano za iznos rizičnog portfelja uslijed elementarnih nepogoda iz svibnja 2014. godine na dan 31.12.2014., aktivni kreditni portfelj koji nije kasnio sa 30.4.2014., a koji je rizičan uslijed elementarnih nepogoda iznosi 21,1 milijun KM, od čega se na jednu MKF odnosi iznos od 10,1 milijun KM. Kreditni portfelj koji je kasnio sa 30.4.2014., a koji je dodatno rizičan, uslijed elementarnih nepogoda iznosi 0,2 milijuna KM. Broj kreditnih partija za koje je proglašen

moratorij uslijed elementarnih nepogoda, na ovaj izvještajni datum je 43 u ukupnom iznosu od 106 tisuća KM. Kreditni portfelj koji je ponovno ugovoren – reprogramiran uslijed elementarnih nepogoda iznosi 2,8 milijuna KM. Najveći udio u iznosu reprogramiranih kredita uslijed elementarnih nepogoda imaju krediti za poljoprivredu (38%) i krediti za stambene potrebe (27%).

Odlukom o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07), MKO su dužne sva kreditna sredstva i druga potraživanja raspoređivati u određene grupe primjenom kriterija broja dana kašnjenja u otplati na način da za svaku grupu izdvaja rezerve za kreditne i druge gubitke na teret troškova poslovanja. Osnovicu za obračun visine rezervi čini iznos neotplaćenog kredita, dospjele kamate i naknade i sve druge stavke kod kojih je MKO izložena riziku nemogućnosti naplate, odnosno poslovnog neuspjeha. Iznosi potraživanja razvrstanih u zadane grupe i obračunate rezerve po tim grupama sa stanjem na dan 31.12.2014. vide se iz sljedeće tablice.

- 000 KM -

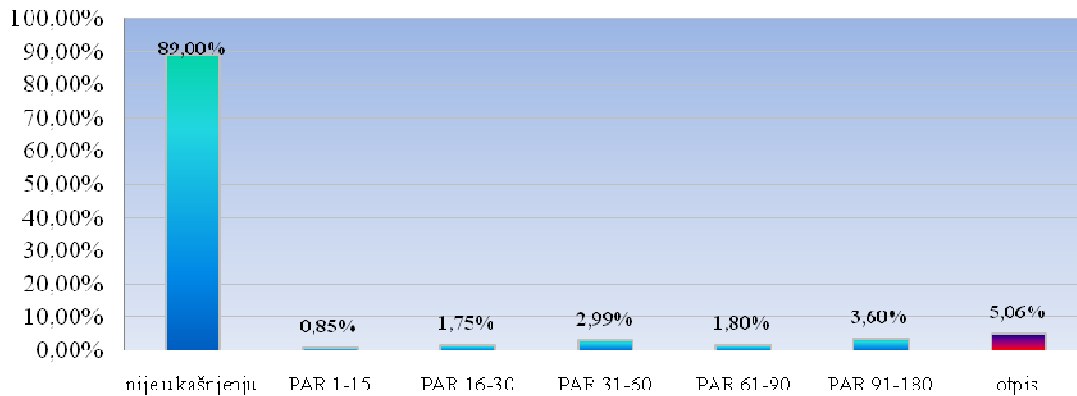
Tablica 9. Rezerve za kreditne gubitke sa stanjem na dan 31.12.2014.											
Rb	Dani kašnjenja	Stope rezer vi— ranja	Iznos kredita	Udio (%)	Dospjela kamata		Iznos ostalih stavki aktive	Rezerviranja			Ukupna rezerviranja
					Stopa rezer vi— ranja	Iznos kamate		Po kreditima	Po dospjelim kamatama	Po ostalim stavkama aktive	
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4x3)/100	10=(7x6)/100	11=(8x3)/100	12=(9+10+11)
1.	0	0%	339.365	89	0%	943	237	0	0	0	0
2.	1 – 15	2%	3.253	0,85	2%	41	0	65	1	0	66
3.	16 – 30	15%	6.687	1,75	100%	80	0	1.003	80	0	1.083
4.	31 – 60	50%	11.392	2,99	100%	201	0	5.696	201	0	5.897
5.	61 – 90	80%	6.867	1,80	100%	209	0	5.494	209	0	5.703
6.	91 – 180	100%	13.742	3,60	100%	1.124	0	13.893	1.128	0	15.021
UKUPNO			381.306	100		2.598	237	26.151	1.619	0	27.770
7.	preko 180	Otpis	6.827		100%	3.395					

*U kolonama 9. i 10. u kategoriji dana u kašnjenju (91-180), uključena su dodatna rezerviranja jedne MKF za kredite koji su više puta reprogramirani, zamjenske kredite i ugovorne obveze.

Kašnjenje u otplati duže od jednog dana imaju krediti u iznosu 41,9 milijuna KM. Stopa kredita u kašnjenju preko jednog dana sa stanjem na dan 31.12.2014. iznosila je 11% i bilježi pogoršanje u odnosu na kraj prethodne godine za 8,04 postotnih bodova. Najveći iznos kredita ima kašnjenje u otplati od 91 do 180 dana (13,7 milijuna KM ili 3,60% od ukupnih kredita). Ukupan iznos dospjelih kamata po aktivnim kreditima koji imaju kašnjenje u otplati duže od jednog dana iznosi 1,7 milijuna KM. Ukupan iznos obračunatih rezervi po svim osnovama je 27,8 milijuna KM i u odnosu na 31.12.2013., veće su za 21,7 milijuna KM, odnosno 357%. Analizom izvješća MKO, utvrđeno je da jedna MKO značajnog opsega operacija ima 86% udjela u ukupnom iznosu rezervi.

U 2014. godini, MKO su otpisale 19,7 milijuna KM glavnice i 8,7 milijuna KM kamate.

Grafikon 12. Kvaliteta portfelja MKO

2.3.1. Ključni pokazatelji kvalitete kreditnog portfelja

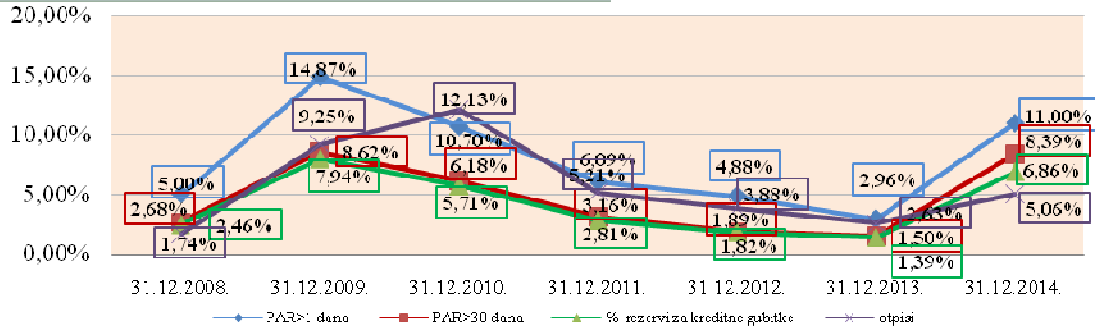
U usporedbi s krajem prethodne godine, sa 31.12.2014., mikrokreditni portfelj bilježi pad od 4% (15 milijuna KM), koji je uzrokovan padom portfelja kod jedne MKF značajnog opsega operacija, koja je isti smanjila za 25,8 milijuna KM ili 36%, te iskazuje pogoršanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfelja. Većina MKO izložena je pritisku konkurencije kako od većih MKO tako i od banaka, te se mnoge MKO i dalje se suočavaju s nedostatkom sredstava za financiranje kreditnog portfelja.

Pogoršanje pokazatelja kvalitete aktivnog portfelja iskazano je povećanjem stope rezervi za kreditne gubitke sa 1,39%, koliko je iznosila na 31.12.2013., na 6,86%. Portfelj u riziku preko 30 dana kašnjenja također je povećan sa 1,50% na 8,39%. Ukupan rezultat sektora po pitanju rizičnosti portfelja značajno izlazi iz okvira propisanog standarda. Iako 10 od 13 MKO posluje unutar propisanog ograničenja, jedna MKF značajno krši standard sa 60,57%, čime utječe na ukupan rezultat sektora u pogledu rizičnosti portfelja koji mora biti ispod 5%. Portfelj u riziku preko jednog dana kašnjenja, bilježi značajno pogoršanje, te je sa 2,96% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, povećan na 11,00%.

Ključni utjecaj na pogoršanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfelja mikrokreditnog sektora u Federaciji BiH je izuzetno loš rezultat poslovanja jedne MKF značajnog opsega operacija. Kod ove MKF stopa rezervi za kreditne gubitke sa 31.12.2014. iznosila je 48,55% i bilježi povećanje od čak 46,16 postotnih bodova u odnosu na 31.12.2013. kada je iznosila 2,39%. Nadalje, portfelj u riziku preko 30 dana kašnjenja iznosio je 60,57% (propisano ograničenje je do 5%) i bilježi značajno pogoršanje od čak 58,06 postotnih bodova u odnosu na promatrano razdoblje kada je iznosio 2,51%. Isto tako, postotak otpisa sa 31.12.2014. iznosio je 25,38% (propisano ograničenje je do 3%) i, također, bilježi povećanje od 18,92 postotna boda u odnosu na 31.12.2013. kada je iznosio 6,46%.

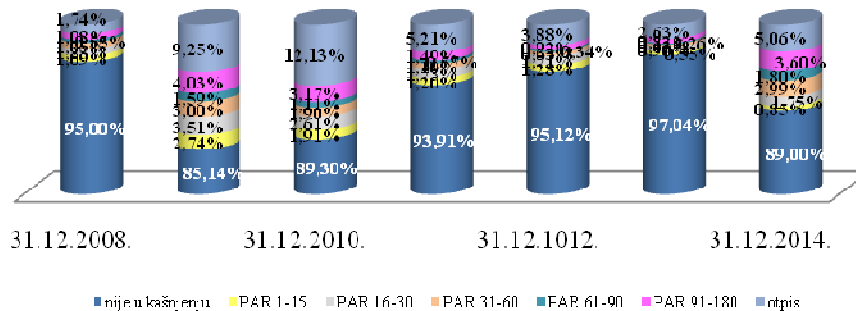
Iz prethodno navedenog slijedi da ova MKF višestruko i kontinuirano krši standarde i propisana ograničenja i destabilizira mikrokreditni sustav Federacije BiH, koji bi bez udjela iste u MKO sustavu bilježio značajno poboljšanje propisanih standarda kvalitete kreditnog portfelja, pa bi tako bez podataka ove MKF, pokazatelji kvalitete aktivnog kreditnog portfelja mikrokreditnog sektora iznosili: portfelj u riziku preko 30 dana kašnjenja 1,22% (propisano ograničenje je do 5%), postotak otpisa 1,28% (propisano ograničenje je do 3%), a stopa rezervi za kreditne gubitke 1,13%.

Grafikon 13. Pokazatelji kvalitete aktivnog portfelja MKO

U pogledu pokazatelja kvalitete kreditnog portfelja i drugih rezultata poslovanja MKF, Agencija izražava rezervu u ispravnost podataka jedne MKF značajnog opsega operacija koja ima 12% tržišnog udjela, a koja nije, s obzirom na privremenu mjeru nadležnog suda, u predviđenim rokovima, postupila po nalogima.

Grafikon 14. Klasifikacija bruto portfelja MKO po godinama

Tijekom 2014. godine, MKO su otpisale 13.318 kreditnih partija (13.260 otpisanih kreditnih partija odnosi se na fizičke osobe, a 58 na pravne osobe) u ukupnom iznosu od 28,4 milijuna KM, od čega se 19,7 milijuna KM odnosi na otpisanu glavnice. Čak 78% otpisanih kreditnih partija i 76% iznosa otpisane glavnice od ukupnog broja otpisanih kreditnih partija i ukupnog iznosa otpisane glavnice tijekom 2014. godine, odnosi se na jednu MKF značajnog opsega operacija, čijom je kontrolom poslovanja Agencija utvrdila brojne nepravilnosti u radu, posebno po pitanju otpisanih kredita.

Na razini sektora, postotak otpisa sa 31.12.2014. iznosio je 5,06% (propisano ograničenje do 3%) i ovaj pokazatelj je, u odnosu na kraj prethodne godine, povećan za 2,43 postotna boda. Iako 10 od 13 MKO posluje unutar propisanog ograničenja, jedna MKF značajno krši standard sa 25,38%, čime utječe na ukupan rezultat sektora u pogledu postotka otpisa koji mora biti ispod 3%.

Mikrokreditne organizacije nastavile su ulagati napore u naplatu potraživanja po otpisanim kreditima, pa su tako tijekom 2014. godine, naplatile 10,6 milijuna KM otpisane glavnice i 1,1 milijun KM otpisane kamate, dok je u istom izvještajnom razdoblju trajni otpis iznosio 117 tisuća KM po glavnici i 30 tisuća KM po kamati. Što se tiče efikasnosti naplate otpisanih kredita tijekom 2014. godine, jedna MKF je imala 43% naplate otpisanih kredita u odnosu na ukupan iznos potraživanja po otpisanim kreditima, jedna MKF 16%, tri MKF i jedno MKD u rasponu 10-15%, dok su sedam MKF imale postotak efikasnosti naplate manji od 10%.

Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima koja se nalaze u izvanbilančnoj evidenciji sa 31.12.2014. iznose 182,2 milijuna KM i veća su za 7% u odnosu na kraj prethodne godine. Jedna MKF značajnog opsega operacija ima 54,5 milijuna KM ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima, što čini 30% od ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima na razini sektora.

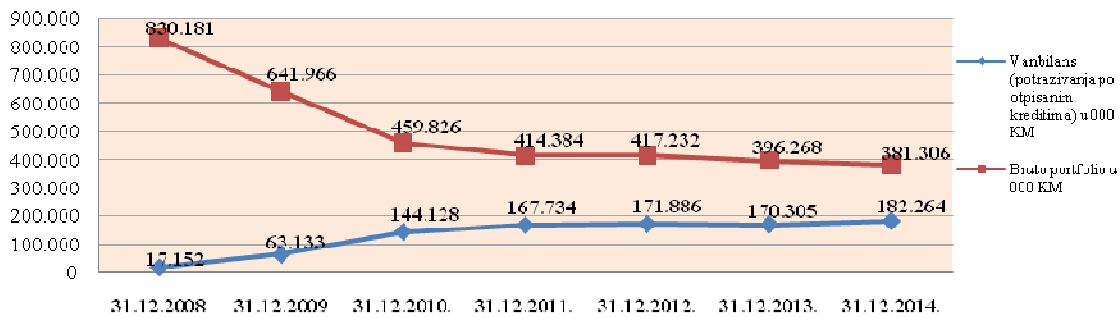
- 000 KM -

Tablica 10. Potraživanja po otpisanoj glavnici i kamati						
OPIS	FIZIČKE OSOBE		PRAVNE OSOBE		UKUPNO	
	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata
1	2	3	4	5	6	7
Početno stanje na datum 1.1.2014.	139.593	21.952	2.726	295	142.319	22.247
Promjene u 2014. godini:						
Novi otpis u tekućoj godini	19.491	8.699	170	16	19.661	8.715
<i>otpis u razdoblju 1.1.-31.3.</i>	2.436	907	35	4	2.471	911
<i>otpis u razdoblju 1.4.-30.6.</i>	1.893	476	63	6	1.956	482
<i>otpis u razdoblju 1.7.-30.9.</i>	8.386	3.926	21	1	8.407	3.927
<i>otpis u razdoblju 1.10.-31.12.</i>	6.776	3.390	51	5	6.827	3.395
Naplaćeno u tekućoj godini	10.504	1.065	145	15	10.649	1.080
<i>naplata otpisa u razdoblju 1.1.-31.3.</i>	2.582	294	37	4	2.619	298
<i>naplata otpisa u razdoblju 1.4.-30.6.</i>	2.513	263	36	4	2.549	267
<i>naplata otpisa u razdoblju 1.7.-30.9.</i>	2.565	232	25	3	2.590	235
<i>naplata otpisa u razdoblju 1.10.-31.12.</i>	2.844	276	47	4	2.891	280
Trajni otpis u tekućoj godini	117	30	0	0	117	30
<i>trajni otpis u razdoblju 1.1.-31.3.</i>	73	8	0	0	73	8
<i>trajni otpis u razdoblju 1.4.-30.6.</i>	32	8	0	0	32	8
<i>trajni otpis u razdoblju 1.7.-30.9.</i>	7	10	0	0	7	10
<i>trajni otpis u razdoblju 1.10.-31.12.</i>	5	4	0	0	5	4
Saldo na datum 31.12.2014.	148.463	29.556	2.751	296	151.214	29.852

* Napomena: Podaci u Tablici 10. razlikuju se od ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima prikazanih u izvanbilančnoj evidenciji za iznos od 1,2 milijuna KM koji se odnosi na sudske troškove, zatezne i procesne kamate te dio izvansudskih nagodbi kod dvije MKF.

U odnosu na 2008. godinu, bruto portfelj MKO manji je za 54%, dok su potraživanja po otpisanim kreditima veća za više od 10 puta, i sa 31.12.2014. čine 48% ukupnog kreditnog portfelja. Postoje značajna odstupanja u kvaliteti portfelja između različitih MKO, koja su evidentna iz podatka da četiri MKF imaju preko 70% ukupno otpisanih kredita u odnosu na ukupni bruto portfelj (kod dvije MKF ukupan iznos potraživanja po otpisanim kreditima, koji se nalaze u izvanbilanci veći je od iznosa ukupnih bruto kredita za 19% odnosno 18%), što je izravna posljedica kreditne ekspanzije u prošlosti. Jedna MKF i jedno MKD iskazali su ukupne otpise ispod 10% ukupnog bruto portfelja.

Grafikon 15. Potraživanja po otpisanim kreditima i bruto portfelj MKO

MKO su dužne pokrenuti sudske sporove za naplatu otpisanih potraživanja preko 180 dana u cilju zaštite imovine MKO. U jednoj MKF, kontrolom na licu mjesta, utvrđeno je da ista ima preko 10.000 neutuženih kreditnih partija u ukupnom iznosu od preko 15 milijuna KM. S obzirom da ista MKF novčane transakcije vezane za isplatu i naplatu kredita nije vršila preko računa banaka kojim bi se potvrdile navedene transakcije, izbjegavanjem pokretanja sudskih sporova za ove slučajeve, stvoren je prostor za nezakonito postupanje s naplatom otpisanih potraživanja i brojne druge zloupotrebe na štetu po imovinu MKF.

2.3.2. Otplata kredita s instrumentom osiguranja jamstvom i prigovori klijenata

Posljedice globalne ekonomske krize na financijski sektor, neadekvatne kreditne politike i slabosti internih kontrola MKO, te opća prezaduženost korisnika mikrokredita, utjecale su na proces kreditiranja i kvalitetu kreditnog portfelja. Aktiviranje instrumenata osiguranja u slučaju osiguranja kredita jamstvom nastaje kao rezultat nenaplativih potraživanja po kreditima iz ranijih razdoblja, ili uslijed nemogućnosti servisiranja dospjelih kreditnih obveza od strane klijenata. S ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koji se otplaćuju putem jamstva, Agencija je od 31.12.2009. propisala izvještajni obrazac OKJ.

Prema izvješćima o otplati kredita na teret jamaca kod MKO u Federaciji BiH ukupan broj kreditnih partija u aktivnom kreditnom portfelju MKO na dan 31.12.2014. je bio 158.813 od čega su 1,44% kreditnih partija otplaćivali jamci što je više za 0,33 postotnih bodova u odnosu na postotak kredita koje su otplaćivali jamci u ukupnom broju kredita na dan 31.12.2013. (2013.: 1,11%). Prema kvartalnim izvješćima, ukupan bruto kreditni portfelj u MKO sektoru na dan 31.12.2014. je iznosio 381.306 tisuća KM od čega je udio preostalog duga kredita koji su se otplaćivali na teret jamaca iznosio 1,59% što je za 0,55 postotnih bodova više u odnosu na udio preostalog duga kredita koji su se otplaćivali na teret jamaca u ukupnom bruto kreditnom portfelju na kraju 2013. godine (2013.: 1,04%).

Prema izvješćima MKO, a shodno Odluci o načinu postupanja banke, MKO i leasing društva po prigovoru klijenta („Službene novine Federacije BiH“, broj: 23/14 i 62/14), u razdoblju od 1.10. do 31.12.2014., podneseno je ukupno 86 prigovora prema MKF i 1 prigovor prema MKD. Za 5 MKF nema evidentiranih prigovora.

Sudužnici/jamci su uputili 25 prigovora, dužnici 36 prigovora, dok su ostale zainteresirane strane uputile 26 prigovora. MKO su pozitivno riješile 14 prigovora, negativno 58 prigovora, dok je 15 prigovora u procesu izjašnjenja.

2.4. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite

Efektivna kamatna stopa na mikrokredite je ukupna cijena tih kredita, a obračunava se i iskazuje sukladno Odluci o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite – Pročišćeni tekst („Službene novine Federacije BiH“, broj: 48/12). U obračun efektivne kamatne stope uključuju se podaci o visini nominalne kamatne stope na kredite, iznosu naknada i provizija koje MKO izračunavaju klijentu u postupku odobravanja kredita i iznos naknada i provizija poznatih na dan izračuna, koje MKO izračunava klijentu tijekom realiziranja ugovora o kreditu. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope računaju se na novoodobrene kredite u izvještajnom mjesecu.

Tablica 11. Prosječne ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite za IV. kvartal 2014. godine – po proizvodima				
Rb.	OPIS	Ukupan iznos isplata mikrokredita u IV. kvartalu 2014. godine (u 000 KM)	Ponderirana nominalna kamatna stopa (prosječna)	Ponderirana efektivna kamatna stopa (prosječna)
1.	Kratkoročni mikrokrediti za:	16.369	23,05%	30,70%
1.1.	Uslužne djelatnosti	2.664	24,31%	32,42%
1.2.	Trgovinu	1.339	23,23%	31,42%
1.3.	Poljoprivredu	2.504	22,52%	29,64%
1.4.	Proizvodnju	354	23,93%	32,07%
1.5.	Stambene potrebe	1.258	20,29%	25,25%
1.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	676	24,63%	35,75%
1.7.	Ostalo	7.574	23,02%	30,71%
2.	Dugoročni mikrokrediti za:	65.262	19,38%	22,84%
2.1.	Uslužne djelatnosti	12.156	21,17%	25,27%
2.2.	Trgovinu	3.820	20,95%	25,05%
2.3.	Poljoprivredu	19.091	18,90%	22,17%
2.4.	Proizvodnju	1.464	20,99%	25,42%
2.5.	Stambene potrebe	14.459	15,48%	17,51%
2.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	565	24,98%	31,99%
2.7.	Ostalo	13.707	21,73%	25,95%
UKUPNO		81.631	20,11%	24,41%

Sukladno mjesečnim izvješćima o ponderiranim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama po kreditima, u četvrtom kvartalu 2014. godine, MKO su plasirale mikrokredite u ukupnom iznosu od 81,6 milijuna KM što je za 4,3 milijuna, odnosno 5% manje u odnosu na iznos mikrokredita plasiranih u istom razdoblju prethodne godine, što je većinom rezultat smanjenog plasmana mikrokredita jedne MKF značajnog opsega operacija. Sa stanjem na 31.12.2014., MKO su imale 158.813 aktivnih kreditnih partija, što je za 22.932 kreditne partije, odnosno 13% manje u odnosu na kraj prethodne godine. Prosječan iznos mikrokredita na razini sektora, na 31.12.2014., je 2.401 KM, prosječan iznos mikrokredita MKF iznosi 2.378 KM (31.12.2013. godine – 2.180 KM), dok je prosječan iznos mikrokredita u MKD 8.920 KM.

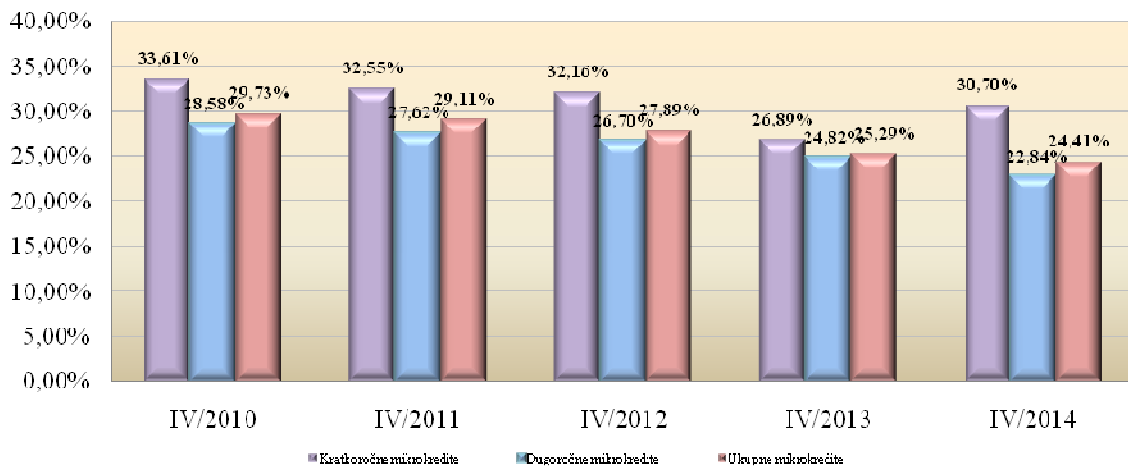
Za kratkoročne kredite, prosječna ponderirana nominalna kamatna stopa kreće se u rasponu od 20,29% za stambene kredite do 24,63% za nenamjenske kredite, a efektivna kamatna stopa u rasponu 25,25% za stambene kredite do 35,75% za nenamjenske kredite. Prosječna ponderirana nominalna kamatna stopa na dugoročne kredite kreće se u rasponu 15,48% za stambene kredite do 24,98% za nenamjenske kredite, a efektivna kamatna stopa u rasponu od 17,51% za stambene kredite do 31,99% za nenamjenske kredite. Analizirajući efektivne

kamatne stope MKO po kreditnim proizvodima zaključuje se da su najjeftiniji krediti plasirani za stambene potrebe, dok su najskuplji nenamjenski, tj. krediti za osnovne potrebe.

Prosječne ponderirane efektivne kamatne stope na kratkoročne, dugoročne i ukupne mikrokredite u Federaciji BiH po kvartalima prikazane su u donjoj tablici.

Tablica 12. Prosječne ponderirane efektivne kamatne stope na mikrokredite po kvartalima					
PROSJEČNA PONDERIRANA EKS na:	IV/2010	IV/2011	IV/2012	IV/2013	IV/2014
Kratkoročne mikrokredite	33,61%	32,55%	32,16%	26,89%	30,70%
Dugoročne mikrokredite	28,58%	27,62%	26,70%	24,82%	22,84%
Ukupne mikrokredite	29,73%	29,11%	27,89%	25,29%	24,41%

Grafikon 16. Prosječne ponderisane EKS na mikrokredite (u %)

Mikrokreditne organizacije su smanjile efektivne kamatne stope na ukupne mikrokredite, iako neznatno, pa su tako, na kraju četvrtog kvartala 2014. godine, prosječne ponderirane efektivne kamatne stope na ukupne kredite u mikrokreditnom sektoru iznosile 24,41%, te su u odnosu na četvrti kvartal 2013. godine, ostvarile pad od 0,88 postotnih bodova. Promatrajući isto razdoblje, prosječne ponderirane efektivne kamatne stope na kratkoročne kredite iznosile su 30,70%, te su zabilježile porast od 3,81 postotni bod. Prosječne ponderirane efektivne kamatne stope na dugoročne kredite na kraju četvrtog kvartala 2014. godine, iznosile su 22,84%, te su u padu za 1,98 postotnih bodova u odnosu na četvrti kvartal prethodne godine.

U cilju smanjenja kamatnih stopa na mikrokredite, a u kontekstu zaštite potrošača-klijenta mikrokreditnih organizacija, te ispunjenja misije mikrokreditiranja, Agencija u kontrolama posebno cijeni i kontrolira sve vrste troškova poslovanja MKO koji imaju značajnog utjecaja na formiranje kamatnih stopa, te ocjenjuje njihovu neophodnost, shodno čemu izdaje adekvatne naloge. Fokus kontrola Agencije, i u narednom razdoblju, bit će na kontroli troškova MKO, njihovoj opravdanosti i svrsishodnosti, s ciljem smanjenja kamatnih stopa na mikrokredite koje plasiraju MKO iz Federacije BiH.

2.5. Račun dobiti i gubitka

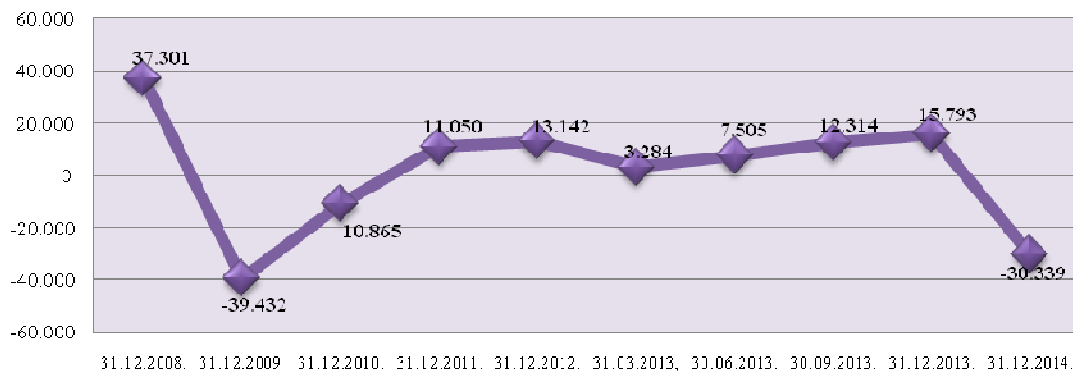
U razdoblju 1.0. - 31.12.2014., jedno MKD ostvarilo je neto gubitak u iznosu od 387 tisuća KM (1.1. – 31.12.2013.: 106 tisuća KM neto gubitka). U ovom razdoblju MKF su ostvarile manjak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 29.952 tisuće KM, dok su u istom

razdoblju prethodne godine, MKF ostvarile višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 15.899 tisuća KM.

U razdoblju 1.1. - 31.12.2014., od ukupno 12 MKF, čak je 11 MKF ostvarilo višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 15.120 tisuća KM, dok je samo 1 MKF ostvarila manjak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 45.072 tisuće KM.

Bez podataka ove MKF, koji su suprotni sektorskom trendu sa 31.12.2014., i koji su u potpunosti destabilizirali mikrokreditno tržište, te utjecali na pogoršanje sektorskih rezultata i pokazatelja, mikrokreditni sektor ostvaruje pozitivan rezultat u iznosu od 14.733 tisuće KM, što se pozitivno odražava i na pokazatelje izvedbe.

Grafikon 17. Ukupan finansijski rezultat MKO po godinama (u 000 KM)

Na razini mikrokreditnog sektora u Federaciji BiH, ostvaren je negativan finansijski rezultat u iznosu od 30.339 tisuća KM, što je za 46.132 tisuće KM manje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine kada je sektor iskazivao pozitivan rezultat.

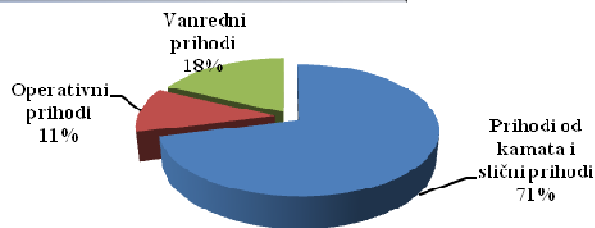
Struktura računa dobiti i gubitka mikrokreditnog sektora Federacije BiH je prikazana u Tablici 13.

Tablica 13. Bilanca uspjeha MKO										
Red. broj	OPIS	Za razdoblje 1.1. - 31.12.2013.				Za razdoblje 1.1. - 31.12.2014.				Indeks 9=(7/3)
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	1	2	3=(1+2)	4	5	6	7=(5+6)	8	9=(7/3)
1.	PRIHODI									
1.1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	84.920	273	85.193	88	65.942	292	66.234	87	78
1.2.	Operativni prihodi	11.314	45	11.359	12	9.875	26	9.901	13	87
2.	UKUPNI PRIHODI (1.1.+1.2.)	96.234	318	96.552	100	75.817	318	76.135	100	79
3.										
3.1.	Rashodi po kamatama i slični rashodi	16.716	65	16.781	18	15.807	126	15.933	13	95
3.2.	Operativni rashodi	68.165	363	68.528	73	62.933	561	63.494	52	93
3.3.	Trošk. rezer. za kred. i dr. gubitke	8.695	-2	8.693	9	41.904	24	41.928	35	482
4.	UKUPNI RASHODI (3.1.+3.2.+3.3.)	93.576	426	94.002	100	120.644	711	121.355	100	129
5.	IZVANREDNI PRIHODI	15.388	3	15.391		16.583	11	16.594		108
6.	IZVANREDNI RASHODI	2.147	1	2.148		1.708	5	1.713		80
7.	UKUPNO PRIHODI -RASHODI (2+5-4-6)	15.899	-106	15.793		-29.952	-387	-30.339		-192
8.	VIŠAK/MANJAK PRIHODA NAD RASHODIMA	15.899		15.899		-29.952		-29.952		-188
9.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA		-106	-106			-387	-387		
10.	POREZI		0	0			0	0		
11.	NETO DOBIT/GUBITAK		-106	-106			-387	-387		
12.	UKUPAN FIN. REZULTAT			15.793				-30.339		

Ukupni prihodi MKO za razdoblje 1.1. - 31.12.2014. iznose 76,1 milijun KM, koji se gotovo u cijelosti odnose na prihode MKF. U odnosu na isto razdoblje prethodne godine, ukupni prihodi manji su za 20,4 milijuna KM ili 21%. Najveći dio prihoda, odnosi se na prihode od kamata koji iznose 66,2 milijuna KM ili 87% ukupnih prihoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, manji su za 19 milijuna KM ili 22%, dok operativni prihodi iznose 9,9 milijuna KM ili 13% ukupnih prihoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, manji su za 1,5 milijuna KM, odnosno za 13%.

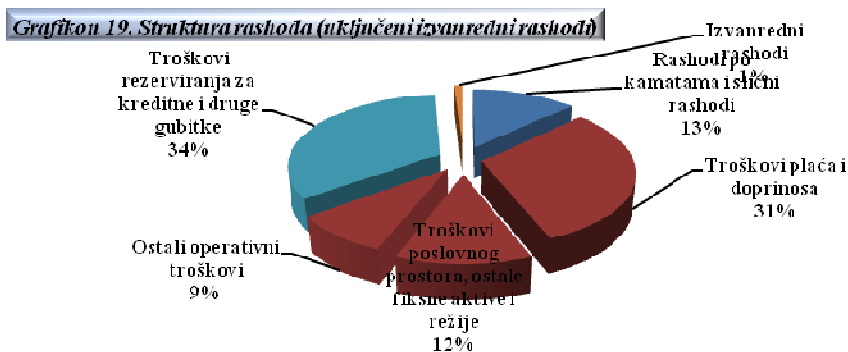
Grafikon 18. Struktura prihoda (uključeni izvanredni prihodi)

Izvanredni prihodi MKO ostvareni u razdoblju od 1.1. do 31.12.2014. iznose 16,6 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, veći su za 1,2 milijuna KM, odnosno za 8%. Jedna MKF je, u prethodnom razdoblju, pogrešno izvješćivala Agenciju u pogledu visine izvanrednih prihoda, te su isti povećani za iznos od oko 2 milijuna KM u odnosu na prethodni

kvartal. Izvanredni prihodi većinom se odnose na naplatu potraživanja po otpisanim kreditima. Izvanredni rashodi MKO ostvareni tijekom 2014. godine iznose 1,7 milijuna KM, i manji su za 0,4 milijuna KM odnosno 20% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Ukupni rashodi iznose 121,4 milijuna KM od kojih se 120,7 milijuna KM ili 99,4% odnosi na rashode MKF, a 0,7 milijuna KM ili 0,6% na rashode jednog MKD. U odnosu na isto razdoblje prethodne godine ukupni rashodi veći su za 27,3 milijuna KM ili 29%. U strukturi rashoda, 15,9 milijuna KM ili 13% od ukupnih rashoda odnosi se na rashode po kamatama na uzete kredite i ostale slične rashode i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine manji su za 0,8 milijuna KM ili 5%. Operativni rashodi iznose 63,5 milijuna KM ili 52% ukupnih rashoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, manji su za 5 milijuna KM ili 7%. Operativni rashodi sastoje se od troškova plaća i doprinosa u iznosu od 38,6 milijuna KM (1.1.-31.12.2013.: 39,5 milijuna KM), troškova poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija u iznosu od 14,3 milijuna KM (1.1.-31.12.2013.: 16,2 milijuna KM), te ostalih operativnih troškova u iznosu od 10,6 milijuna KM (1.1.-31.12.2013.: 12,9 milijuna KM). Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke iznose 41,9 milijuna KM ili 35% od ukupnih rashoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, veći su za čak 33,2 milijuna KM ili 382%. Čak 88% od ukupnog iznosa troškova rezerviranja za kreditne i druge gubitke tijekom 2014. godine, odnosi se na jednu MKF značajnog opsega operacija.

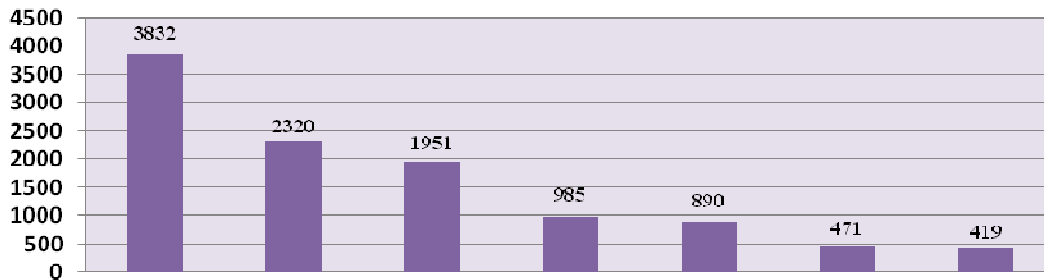
2.5.1. Standard mjesečnih primanja u mikrokreditnoj djelatnosti

Standard razumne tržišne vrijednosti je vrijednost koja se postiže na tržištu rada te se kao relevantan podatak promatra prosječna plaća Federacije BiH jer ona predstavlja omjer tržišta rada. Međutim pošto svaka industrija ima svoje specifičnosti, tako i mikrokreditna industrija ima svoje specifičnosti, te se u cilju usporedbe koriste standardi koji vrijede za mikrokreditnu djelatnost. Standard tržišta mikrokreditne djelatnosti je približna ili ista standardna vrijednost koja se za istu uslugu plaća na tržištu mikrokreditne industrije u približnom ili istom iznosu sa prosjekom relevantne grupe, tj. prosjekom cjelokupne mikrokreditne industrije. U cilju utvrđivanja prosjeka se uzimaju vrijednosti MKO-a čije poslovanje je usklađeno sa standardima poslovanja propisanih odlukom o ostalim općim uvjetima poslovanja mikrokreditnih organizacija, jer su plaće u takvim organizacijama tržišno utemeljene s obzirom da je poslovanje u okviru propisanih mjerljivih standarda osigurano da MKO posluje sukladno načelima poslovanja pažnjom dobrog gospodarstvenika, a što je i obveza prema čl. 40. Zakona o udrugama i fondacijama.

Troškovi plaća i doprinosa ostvareni u razdoblju 1.1.-31.12.2014. manji su za 2% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Prema izvješćima MKO, prosječna mjesečna neto plaća zaposlenika MKO na dan 31.12.2014., iznosila je 1.110 KM, a prosječni mjesečni neto iznos nagrada, stimulacija i bonusa 50 KM, iz čega proizlazi da je, u mikrokreditnom sektoru, prosječna mjesečna neto plaća s bonusima iznosila 1.160 KM. Na dan 31.12.2014., prosječne

mjesečne neto plaće višeg menadžmenta u mikrokreditnom sektoru iznosile su 3.832 KM, dok su prosječne mjesečne neto naknade isplaćene članovima upravnih odbora u MKO iznosile 419 KM, a članovima odbora za reviziju 471 KM. Na ovaj izvještajni datum, prosječne mjesečne neto plaće unutarnjih revizora u MKO iznosile su 2.320 KM, srednjeg i nižeg menadžmenta 1.951 KM, kreditnih službenika 890 KM, te administracije i ostalog osoblja 985 KM.

Grafikon 20. Prosječna mjesečna plaća/naknada u mikrokreditnoj djelatnosti (u KM)

Člankom 39. Zakona o MKO propisano je da su mikrokreditne fondacije dužne investirati višak prihoda nad rashodima u obavljanje mikrokreditne djelatnosti i da nije dozvoljena izravna ili neizravna raspodjela viška prihoda nad rashodima osnivačima, članovima organa, odgovornim osobama i zaposlenim u mikrokreditnoj fondaciji. Naime, primijećeno je da pojedine MKF isplaćuju plaće/naknade koje značajno odstupaju od prosjeka mikrokreditnog sektora.

Kod jedne MKF, prosječna mjesečna neto plaća višeg menadžmenta veća je za više od 2 puta u odnosu na sektorski prosjek. Prosječna mjesečna naknada isplaćena članovima upravnog odbora, kod jedne MKF, 6 puta je veća od prosjeka sektora.

3. TRANSAKCIJE S POVEZANIM OSOBAMA

Odredbama Odluke o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07) propisan je minimum standarda poslovanja MKO s osobama, koja se u skladu članku 4. Zakona o MKO smatraju povezanim s MKO. Člankom 6. ove Odluke Agencije propisano je da MKO može obavljati poslovne transakcije s osobom koja je povezana s MKO samo u skladu sa Zakonom o MKO, odlukom Agencije i posebnim politikama MKO za poslovanje s povezanim osobama, koje usvaja i prati njihovu primjenu organ upravljanja MKO. Transakcijom s povezanom osobom smatra se i transakcija s trećom stranom ako su sredstva koja su korištena u transakciji prenesena povezanoj osobi ili su iskorištena radi stjecanja koristi povezane osobe. S tim u vezi, sve MKO dužne su uspostaviti registar povezanih osoba i isti redovito ažurirati.

Također, prilikom obavljanja transakcija s povezanim osobama, MKO su dužne postupati u skladu s usvojenim politikama, koje, između ostalog, podrazumijevaju da:

- sve transakcije s povezanim osobama moraju biti odobrene od organa upravljanja MKO,
- osoba povezana s MKO koja je član organa upravljanja MKO ne može sudjelovati u glasanju prilikom donošenja odluka o poslovnim transakcijama između MKO i nje same ili bilo koje druge s njim povezane osobe,

- organ upravljanja potpiše pismenu izjavu da je bilo koja transakcija obavljena između MKO i povezanog lica, fer i u najboljem interesu za MKO,
- MKO formira i održava uredne evidencije, dokumentaciju i dosjee o odobrenjima organa upravljanja za obavljanje transakcija s povezanim osobama i dr.

Pri obavljanju transakcija s povezanim osobama MKO, ne mogu se ponuditi bilo kakvi povoljniji uvjeti u odnosu na druge osobe, a MKO su dužne izvješćivati Agenciju dostavom kvartalnih izvješća o svim transakcijama koje je MKO obavila u izvještajnom kvartalu sa povezanim osobama. Tijekom 2014. godine, od 13 MKO, na propisanim obrascima, 6 MKF i 1 MKD izvijestili su Agenciju o obavljenim transakcijama s povezanim osobama u ukupnom iznosu od 4.278.494 KM. Samo jedna MKF ima čak 96% udjela u ukupnom iznosu obavljenih transakcija s povezanim osobama.

-u KM-

Tablica 14. Transakcije s povezanim osobama			
Rb.	Opis transakcije	Iznos transakcija obavljenih u razdoblju 1.1.-31.12.2014. godine	Učešće (%)
1.	Kratkoročni krediti od banaka	3.830.000	89,52%
2.	Redovne i zatezne kamate, naknade za obradu kredita	204.104	4,77%
3.	Transakcije s osnivačem i njegovim povezanim osobama	82.790	1,94%
4.	Pozajmice od pravnih i fizičkih osoba	46.758	1,09%
5.	Odvjetničke usluge	38.844	0,91%
6.	Plaćanje po fakturama za isporučenu robu/usluge	34.497	0,81%
7.	Refundacija troškova	13.365	0,31%
8.	Zakup poslovnog prostora	12.462	0,29%
9.	Anuiteti po kreditu	8.192	0,19%
10.	Plaćanje zajedničkih troškova povezane osobe	7.482	0,17%
11.	Kratkoročni depoziti bankama	0	0,00%
12.	Potraživanja po osnovu zakupa	0	0,00%
UKUPNO		4.278.494	100%

U tabeli 14. dati su iznosi transakcija s povezanim licima u periodu od 01.01. do 31.12.2014. godine, iz koje je evidentno da su po iznosu transakcija, MKO najviše transakcija obavile po osnovu primljenih kredita od banaka koje su povezane s MKO (89,52%) i po osnovu plaćenih redovnih i zateznih kamata (4,77%). Pored navedenih transakcija, MKO su u svojim izvještajima prijavile i transakcije s povezanim licima po osnovu plaćanja za advokatske usluge, zakupa poslovnog prostora, isporuku robe i/ili usluga i druge transakcije.

Transakcije s povezanim licima MKO o kojim su izvijestile MKO, odnose se na transakcije koje su obavljene s licima koje su povezane s direktorima MKO (96%), osnivačem MKO i njegovim povezanim osobama (2%) i članovima odbora za reviziju (2%). Agencija će i u narednom periodu, u kontrolama MKO posebnu pažnju posvetiti poštivanju politika o poslovanju MKO s povezanim licima, te će cijeniti koristi koje MKO ima prilikom obavljanja ovih transakcija, shodno čemu će nalagati adekvatne mjere s ciljem otklanjanja nepravilnosti utvrđenih u poslovanju MKO s povezanim licima.

III. USKLAĐENOST POSLOVANJA MKO SA STANDARDIMA SPN I FTA

U Informaciji o usklađenosti poslovanja banaka, mikrokreditnih organizacija i leasing društava sa standardima sprečavanja pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti za godinu koja je završila 31.12.2013. navedeno je: „Sustav aktivnosti na sprečavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti još uvijek nije zaokružen. Cijeneći efektivnost i efikasnost poduzetih aktivnosti mora se konstatirati da u mikrokreditnom sektoru još uvijek postoje razlozi za supervizorsku zabrinutost. Kvaliteta upravljanja rizikom od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti je na granici zadovoljavajućeg, dok je kvantiteta ovog rizika umjerena.“

Ocjena usklađenosti mikrokreditnih organizacija (MKO) sa standardima sprečavanja pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti je utvrđena na temelju: stanja MKO u prethodnom razdoblju, ocjene usklađenosti utvrđene u kontrolama usklađenosti koje su izvršene u godini koja je završila 31.12.2014. i analize izvješća koje MKO dostavljaju Agenciji.

S aspekta ocjene usklađenosti, a vezi s analizom dostavljenih izvješća, bitno je napomenuti da su MKO u 2014. godini izvijestile o 17 sumnjivih transfera u vrijednosti od 74.625,00 KM, za koje Financijsko obavještajni odjel nije tražio dodatne podatke te o 7 sumnjivih klijenata.

S aspekta ocjene usklađenosti vezane za izvršene kontrole treba napomenuti da su MKO imale ukupno 47 neusklađenosti za što je dano isto toliko naloga.

Tablica 15. Pregled danih naloga

Red. broj	Naziv politike	Broj naloga	%	Prosjek po MKO
1.	Politika o prihvatljivosti klijenta	8	17,00	0,70
2.	Politika o identifikaciji i praćenju aktivnosti klijenta	21	44,70	1,90
3.	Politika o upravljanju rizikom	18	38,30	1,60
U K U P N O		47	100,00	4,20

Najveći broj naloga odnosio se na neusklađenosti vezane za Politiku o identifikaciji i praćenju aktivnosti klijenta (44,70%), zatim neusklađenosti vezane za Politiku o upravljanju rizikom (38,30%) i Politiku o prihvatljivosti klijenta (17%).

Prema tome, uzimajući u obzir ocjenu usklađenosti MKO za 2013. godinu, pojedinačne ocjene usklađenosti MKO utvrđene u kontrolama u godini koje je završila 31.12.2014. te analizu dostavljenih izvješća može se zaključiti da je kvantiteta rizika od pranja novca i dalje umjerena, da je kvaliteta upravljanja ovim rizikom nastavila trend rasta i da je dostigla zadovoljavajuću razinu te da ne postoje razlozi za supervizorsku zabrinutost. Kada promatramo usklađenost mikrokreditnog sektora sa odredbama Zakona o sprečavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, Zakona o mikrokreditnim organizacijama, Odluke o minimalnim standardima aktivnosti mikrokreditnih organizacija na sprečavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, te ostale zakone i provedbene propise koji propisuju obveze mikrokreditnih organizacija na sprečavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, može se zaključiti da je mikrokreditni sektor FBiH usklađen s normama koje su propisane ovim zakonima i provedbenim propisima.

IV. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Analizirajući izvješća MKO sa 31.12.2014. može se zaključiti da poslovanje mikrokreditnih organizacija u Federaciji BiH u odnosu na kraj prethodne godine, ukazuje na daljnji pad aktive (za 5%) i kreditnog portfelja (za 4%), pokazatelji kvalitete kreditnog portfelja iskazuju pogoršanje, te pad zaposlenih (za 7%) i obveza po uzetim kreditima (za 2%). Kapital MKF u odnosu na kraj prethodne godine bilježi pad od 10% uslijed negativnog financijskog rezultata jedne MKF značajnog opsega operacija.

Negativni trendovi i pogoršanje pokazatelja mikrokreditnog sustava u FBiH su rezultat jako lošeg poslovanja samo jedne MKF značajnog opsega operacija, koja svojim djelovanjem koje je suprotno zakonskim propisima i ograničenjima, destabilizira mikrokreditni sustav Federacije BiH.

Za MKO koje i dalje bilježe pad kreditnog portfelja, gubitak tržišnog segmenta, te kojima je uskraćeno povjerenje kreditora, uslijed negativnog trenda poslovanja, nemogućnosti dostizanja postavljenih standarda, važno je, u smislu održavanja supstance poslovanja, te posebno doniranih sredstava, pregovarati o spajanju ili pripajanju što predstavlja važan korak u očuvanju sektora. Konsolidacija na razini MKO, posebno MKO srednje veličine, neophodna je za stabilizaciju mikrokreditnog sektora, u cilju povećanja ekonomije oosega, poboljšanja efikasnosti poslovanja MKF kroz značajne uštede troškova, kao i povećanja kompetentnosti upravnih odbora, menadžmenta i ostalog osoblja MKO. Konsolidacija bi omogućila osnaživanje kapitalne baze manjeg broja jačih i zdravijih MKO. Kako značajan iznos kredita u pasivi mikrokreditnih organizacija dospijeva do kraja ove godine, u odsustvu podrške kreditora, organizacije mogu biti izložene problemu likvidnosti, te iz tih razloga sve MKO koje nisu operativno održive bi trebale razmotriti mogućnost spajanja ili pripajanja, kako bi se zaštitila imovina MKF, a što bi bilo sukladno načelima poslovanja pažnjom dobrog gospodarstvenika.

Imperativ MKO u narednom razdoblju je poštivanje načela poslovanja s pažnjom dobrog domaćina, odnosno dobrog gospodarstvenika s fokusom na punu transparentnost, optimizaciju troškova poslovanja i njihovu punu opravdanost, adekvatno upravljanje kreditnim rizicima što u konačnici treba rezultirati smanjenjem kamatnih stopa na mikrokredite čime bi se postigli ciljevi navedeni u ZoMKO.

Agencija, u okviru zakonskih mogućnosti, poduzima sve raspoložive nadzorne mjere i pokreće potrebne radnje pred nadležnim organima u svrhu sankcioniranja MKO, te uvođenja njihovog poslovanja u zakonske okvire radi postizanja osnovne uloge mikrokreditiranja.

U narednom razdoblju MKO trebaju intenzivno raditi na:

- Punoj primjeni članka 2. ZoMKO što podrazumijeva obavljanje djelatnosti s ciljem poboljšanja materijalnog položaja korisnika mikrokredita, povećanja zaposlenosti i pružanja podrške razvoju poduzetništva;
- Smanjenju kamatnih stopa na mikrokredite;
- Kontrolu kamatnih stopa i ostvarivanju ciljeva iz ZoMKO putem aktivnog uključivanja organa upravljanja u postupak donošenja politika o formiranju cijena na mikrokredite;
- Reduciranju troškova poslovanja, punoj primjeni načela domaćinskog poslovanja sredstvima fondacije i primjeni načela dobrih korporativnih praksi, a što treba utjecati na smanjenje kamatnih stopa;
- Uspostavljanju mehanizama kontrole opravdanosti projekata i materijalno značajnih troškova poslovanja, uključujući plaće i bonuse menadžmentu, te sve druge beneficije

menadžmenta i članova upravnih odbora koje isti ostvaruju na teret imovine MKF i koji se direktno alimentiraju visokim kamatnim stopama;

- Povećanju odgovornosti upravnih odbora, osiguranju neovisnosti od menadžmenta, te kontroli menadžmenta od strane upravnih odbora;
- Poboljšanju sustava internih kontrola, poboljšanju efikasnosti poslovanja i optimiziranju resursa MKO, te primjeni načela odgovornog kreditiranja;
- Postizanje potpune neovisnosti unutarnje revizije od menadžmenta MKO, koja će nadgledati i segment rukovođenja, te o tome redovno izvješćivati upravni odbor;
- Obveznoj razmjeni informacija na razini sektora i Centralnog registra kredita;
- Poduzimanju svih aktivnosti u cilju rješavanja problema prezaduženih klijenata i žiranata;
- Poboljšanju institucionalnih kapaciteta;
- Potpunoj primjeni važećih propisa i povećanju transparentnosti poslovanja, te
- Iznalaženju partnera za konsolidaciju pri čemu MKF koje imaju manji iznos kapitala, te visok stupanj otpisanih zajmova trebaju donijeti jasnu strategiju o pripajanju većim i snažnijim MKF kako bi se optimizirali resursi, očuvala donirana sredstva, osigurala podrška stranih kreditora, te osigurala budućnost zaposlenih u MKO.

Broj: U.O.-69-5/15
Sarajevo, 31. ožujka 2015.

V PRILOZI

Prilog 1. Podzakonski akti Agencije za poslovanje MKO

Prilog 2. Osnovni podaci o MKO

Prilog 3. Bilanca stanja MKF

Prilog 4. Bilanca stanja MKD

Prilog 5. Račun dobiti i gubitka MKF

Prilog 6. Račun dobiti i gubitka MKD

Prilog 7. Pregled doniranih sredstava MKF

Prilog 1.

**PODZAKONSKI AKTI AGENCIJE ZA POSLOVANJE MKO
KOJI SU BILI VAŽEĆI SA 31.12.2014.**

Odluke Agencije za poslovanje MKO	Službene novine Federacije BiH
1. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje dozvole za rad mikrokreditnoj fondaciji nastaloj promjenom oblika mikrokreditne organizacije	27/07
2. Odluka o uvjetima i postupku izdavanja i oduzimanja dozvole za rad i drugih suglasnosti mikrokreditnim organizacijama	27/07 i 46/11
3. Odluka o nadzoru poslovanja mikrokreditnih organizacija	27/07
4. Odluka o obliku i sadržaju izvješća koje mikrokreditne organizacije dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine i rokovima izvješćivanja	27/07, 110/12 i 15/13
5. Odluka o visini i načinu formiranja i održavanju rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija	27/07
6. Odluka o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije	27/07
7. Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite (Pročišćeni tekst)	48/12
8. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje dozvole za rad i suglasnosti za stjecanje vlasničkih udjela ulaganjem i prijenosom imovine mikrokreditne fondacije	27/07
9. Odluka o naknadama koje se za rad mikrokreditne organizacije plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH	46/11
10. Odluka o minimalnim standardima mikrokreditnih organizacija na sprečavanju pranja novca i financiranju terorističkih aktivnosti	48/12
11. Odluka o uvjetima i načinu postupanja banke, mikrokreditne organizacije i leasing društva po prigovoru klijenta	23/14, 26/14 i 62/14
12. Odluka o minimalnim standardima za dokumentiranje kreditnih aktivnosti mikrokreditnih organizacija i procjenu kreditne sposobnosti	23/14
13. Odluka o uvjetima i načinu postupanja po zahtjevu žiranta za oslobađanje od obveze jamstva	23/14 i 62/14
14. Odluka o minimalnim zahtjevima u pogledu sadržaja, razumljivosti i dostupnosti općih i posebnih uvjeta poslovanja davatelja financijskih usluga	62/14

Upute Agencije za poslovanje MKO

1. Uputa za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite;
2. Uputa za izračunavanje ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope;
3. Uputa za izračunavanje prilagođenog povrata na aktivu;
4. Uputa za izračunavanje pokazatelja operativne efikasnosti i
5. Uputa za izradu izvješća mikrokreditnih organizacija.

Prilog 2.

OSNOVNI PODACI O MKO

Rb.	Naziv mikrokreditne organizacije	Adresa i sjedište	Direktor	Tel/Fax	E-mail i Web	31.12.2014.			
						Iznos aktive u 000 KM	Iznos kapitala u 000 KM	Broj zaposl.	Broj org. dijelova
1.	MKD "EKI" d.o.o. Sarajevo	ul. Džemala Bijedića bb 71 000 SARAJEVO	Sead Mucić	033/ 754-380, 754-388 fax	sead.mucic@eki.ba www.eki.ba	7.120	2.508	18	1
2.	MKF "EKI" Sarajevo	ul. Džemala Bijedića bb 71 000 SARAJEVO	Sadina Bina	033/ 754-380, 754-388 fax	sadina.bina@eki.ba www.eki.ba	111.774	52.876	265	68
3.	MKF "LIDER" Sarajevo	ul. Turhanija 2 71 000 SARAJEVO	Džavid Sejfović	033/ 250-580, 250-581 fax	dzavids@lider.ba www.lider.ba	14.618	10.630	52	11
4.	"LOK MKF" Sarajevo	ul. Skenderija 13 71 000 SARAJEVO	Elma Čardaklija - Bašić	033/ 564-200, 564-201 fax	central.office@lok.ba www.lok.ba	46.116	9.275	157	37
5.	MKF "MELAHA" Sarajevo	ul. Hamdije Kreševljakovića 59 71 000 SARAJEVO	Jakob Finci	033/ 205-737 tel/fax	info@melaha.ba www.melaha.ba	1.213	394	5	0
6.	MKF "MI-BOSPO" Tuzla	ul. Bosne srebrene bb 75 000 TUZLA	Nejira Nalić	035/ 270-283, 252-448 fax	mi-bospo@mi-bospo.org www.mi-bospo.org	44.528	17.392	142	24
7.	MKF "MIKRA" Sarajevo	ul. Marka Marulića 2/VI 71 000 SARAJEVO	Sanin Čampara	033/ 616-162, 717-141 fax	mikra@mikra.ba www.mikra.ba	20.767	5.427	95	20
8.	MKF "MIKRO ALDI" Goražde	ul. Panorama bb 73 000 GORAŽDE	Ferida Softić	038/ 226-456, 221-004 fax	info@mikroaldi.org www.mikroaldi.org	5.160	3.949	27	6
9.	"PARTNER MKF" Tuzla	ul. 15. maja bb 75 000 TUZLA	Senad Sinanović	035/ 300-250, 300-269 fax	partner@partner.ba www.partner.ba	132.118	61.131	297	57
10.	MKF "PRIZMA" Sarajevo	ul. Bistrik Medresa 43 71 000 SARAJEVO	Jure Žigo	033/ 573-320, 446-583 fax	hq@prizma.ba www.prizma.ba	35.735	-22.437	86	18
11.	"PRVA ISLAMSKA MKF" Sarajevo	ul. Jukićeva 75 71 000 SARAJEVO	Edina Hadžimurtezić	033/ 666-233, 666-224 fax	info@mfi.ba	1.790	1.648	8	0
12.	MKF "SANI" Zenica	ul. Mehmedalije Tarabara 10 72 000 ZENICA	Sulejman Haračić	032/ 405-606 tel/fax	mikrosanizenica@yahoo.com	394	294	4	0
13.	MKF "SUNRISE" Sarajevo	ul. Zagrebačka 50 71 000 SARAJEVO	Anis Aganović	033/ 727-350, 812-231 fax	sunrise@microsunrise.ba www.microsunrise.ba	30.993	18.019	152	40
UKUPNO						452.326	161.106	1.308	282

Prilog 3.

BILANCA STANJA MKF

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	31.12.2013.	%	31.12.2014.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	24.123	5	36.912	8	153
1a)	Gotov novac i nekamatonski računi depozita	17.027	4	18.253	4	107
1b)	Kamatonski računi depozita	7.096	1	18.659	4	263
2.	Plasmani bankama	4.054	1	3.523	1	87
3.	Kreditni	395.382		376.275		95
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	5.507		26.140		475
3b)	Neto krediti (3-3a)	389.875	82	350.135	79	90
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	42.596	9	39.373	9	92
5.	Dugoročne investicije	761	0	3.061	0	402
6.	Ostala aktiva	14.018	3	13.820	3	99
7.	Minus: rezerv. na ost. stavke aktive, osim kredita	549		1.618		295
8.	UKUPNO AKTIVA	474.878	100	445.206	100	94
PASIVA						
9.	Obveze po uzetim kratkoročnim kreditima	81.258	17	78.848	18	97
10.	Obveze po uzetim dugoročnim kreditima	187.307	39	181.626	41	97
11.	Ostale obveze	27.201	6	26.134	5	96
12.	UKUPNO OBVEZE	295.766	62	286.608	64	97
13.	Donirani kapital	49.640		67.521		136
14.	Temeljni kapital	8.291		3.820		46
15.	Višak prihoda nad rashodima	175.440		187.612		107
15a)	za prethodne godine	160.018		172.658		108
15b)	za tekuću godinu	15.422		14.954		97
16.	Manjak prihoda nad rashodima	57.465		102.817		179
16a)	za prethodne godine	57.439		57.745		101
16b)	za tekuću godinu	26		45.072		173354
17.	Ostale rezerve	3.206		2.462		77
18.	UKUPNO KAPITAL	179.112	38	158.598	36	89
19.	UKUPNO PASIVA	474.878	100	445.206	100	94
IZVANBILANČNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	170.250		182.208		107
	- komisioni poslovi	348		275		79

Prilog 4.

BILANCA STANJA MKD

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	31.12.2013.	%	31.12.2014.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	88	8	2.001	28	2274
1a)	Gotov novac i nekamatonsni računi depozita	88	8	2.001	28	2274
1b)	Kamatonsni računi depozita	0	0	0	0	n/a
2.	Plasmani bankama	0	0	0	0	n/a
3.	Kreditni	886		5.031		568
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	16		11		69
3b)	Neto krediti (3-3a)	870	84	5.020	71	577
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	50	5	29	0	58
5.	Dugoročne investicije	0	0	0	0	n/a
6.	Ostala aktiva	28	3	71	1	254
7.	Minus: rezervir. na ost. stavke aktive, osim kredita	1		1		100
8.	UKUPNO AKTIVA	1.035	100	7.120	100	688
PASIVA						
9.	Obveze po uzetim kratkoročnim kreditima	202	20	217	3	107
10.	Obveze po uzetim dugoročnim kreditima	146	14	4.086	58	2799
11.	Ostale obveze	92	9	309	4	336
12.	UKUPNO OBVEZE	440	43	4.612	65	1048
13.	Donirani kapital	0		0		n/a
14.	Temeljni kapital	600		600		100
15.	Emisioni ažio	0		0		n/a
16.	Neraspoređena dobit (16a+16b)	-106		-392		370
16a)	prethodnih godina	0		-5		n/a
16b)	tekuće godine	-106		-387		365
17.	Zakonske rezerve	101		2.300		2277
18.	Ostale rezerve	0		0		n/a
19.	UKUPNO KAPITAL	595	57	2.508	35	422
20.	UKUPNO PASIVA	1.035	100	7.120	100	688
IZVANBILANČNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	55		56		102
	- komisioni poslovi	0		0		n/a

Prilog 5.

RAČUN DOBITI I GUBITKA MKF

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	Za razdoblje 1.1. - 31.12.2013.	%	Za razdoblje 1.1. - 31.12.2014.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I.	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	9	0	137	0	1.522
1.2.	Kamate na plasmane bankama	217	0	170	0	78
1.3.	Kamate na kredite	83.409	98	64.381	98	77
1.4.	Ostali finansijski prihod	1.285	2	1.254	2	98
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	84.920	100	65.942	100	78
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	16.084	96	14.798	94	92
2.2.	Ostali finansijski rashodi	632	4	1.009	6	160
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	16.716	100	15.807	100	95
3.	Neto finansijski prihodi (1.5. - 2.3.)	68.204		50.135		74
II.	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	10.233	90	8.940	91	87
4.2.	Ostali operativni prihodi	1.081	10	935	9	86
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	11.314	100	9.875	100	87
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	39.272	57	38.114	60	97
5.2.	Troškovi poslov. prostora, ostale fik. aktive i režije	16.098	24	14.273	23	89
5.3.	Ostali operativni troškovi	12.795	19	10.546	17	82
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	68.165	100	62.933	100	92
6.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	8.695		41.904		482
7.	Višak/manjak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja (3.+4.3.-5.4.-6.)	2.658		-44.827		-1.686
8.	Izvanredni prihodi	15.388		16.583		108
9.	Izvanredni rashodi	2.147		1.708		80
10.	Višak/manjak prihoda nad rashodima (7.+8.-9.)	15.899		-29.952		-188

Prilog 6.

RAČUN DOBITI I GUBITKA MKD

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	Za razdoblje 1.1. - 31.12.2013.	%	Za razdoblje 1.1. - 31.12.2014.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I.	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	0	0	1	0	n/a
1.2.	Kamate na plasmane bankama	0	0	0	0	n/a
1.3.	Kamate na kredite	264	97	287	98	109
1.4.	Ostali finansijski prihod	9	3	4	2	44
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	273	100	292	100	107
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	56	86	106	84	189
2.2.	Ostali finansijski rashodi	9	14	20	16	222
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	65	100	126	100	194
3.	Neto finansijski prihodi (1.5. - 2.3.)	208		166		80
II.	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	45	100	22	85	49
4.2.	Ostali operativni prihodi	0	0	4	15	n/a
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	45	100	26	100	58
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	199	55	427	76	215
5.2.	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režije	86	24	52	9	60
5.3.	Ostali operativni troškovi	78	21	82	15	105
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	363	100	561	100	155
6.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	-2		24		-1.200
7.	DOBIT/GUBITAK OD REDOVNOG POSLOVANJA (3.+4.3.-5.4.-6.)	-108		-393		364
8.	Izvanredni prihodi	3		11		367
9.	Izvanredni rashodi	1		5		500
10.	DOBIT/GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	-106		-387		365
11.	POREZ	0		0		n/a
12.	NETO DOBIT/GUBITAK	-106		-387		365

Prilog 7.

PREGLED DONIRANIH SREDSTAVA MKF
stanje na dan 31.12.2014.

000 KM

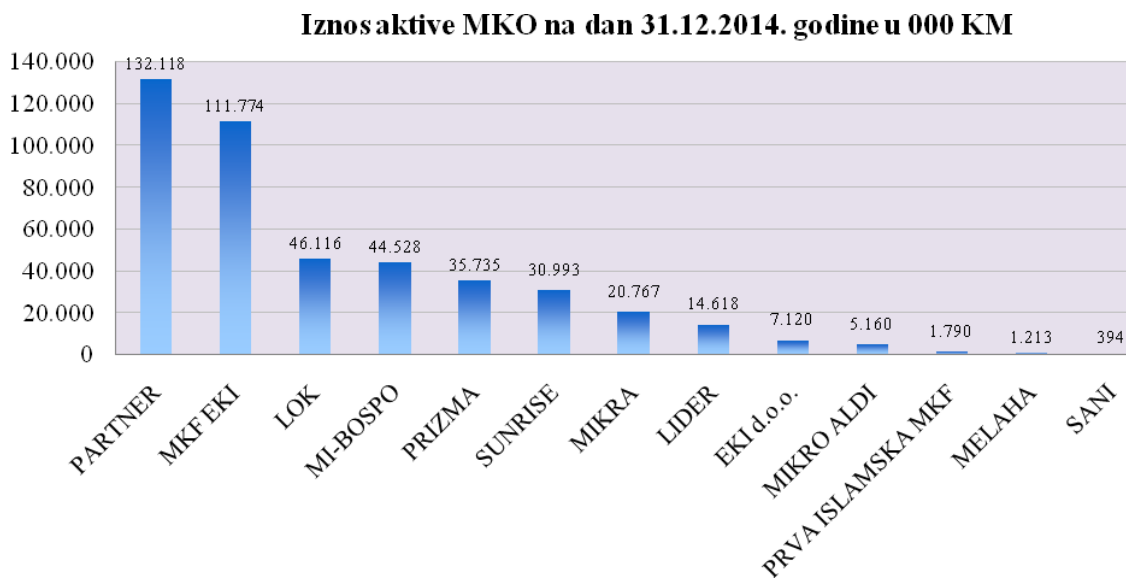
Rb.	Naziv donator	MKF EKI Sarajevo	MKF LIDER Sarajevo	LOK MKF Sarajevo	MKF MELAHA Sarajevo	MKF MI-BOSPO Tuzla	MKF MIKRA Sarajevo	MKF MIKRO ALDI Gorazde	PARTNER MKF Tuzla	MKF PRIZMA Sarajevo	PRVA ISLAMSKA MKF	MKF SUNRISE Sarajevo	UKUPNO
Donacije za kreditni fond		6.326	5.891	4.639	0	3.354	4.070	804	16.561	7.490	3.519	1.942	54.596
1.	Mercy Corps								10.091				10.091
2.	USAID	3.046		543					3.046	3.046			9.681
3.	CHF-(SIDA, MEDI, HILP)		5.891										5.891
4.	UNHCR			1.198		479		200	1.229	992		614	4.712
5.	LIP			1.479		947			675			1.214	4.315
6.	CRS						4.070						4.070
7.	Islamic Relief WW, Predstavništvo Sarajevo										3.519		3.519
8.	UNDP	1.932		153					59	672			2.816
9.	PRM/USA State Department			577						2.006			2.583
10.	UMCOR			637		377			317	774			2.105
11.	IRC					371			805				1.176
12.	SIDA Housing	1.080											1.080
13.	Women's World Banking					1.034							1.034
14.	OXSfam							500					500
15.	ECE, Njemačka								339				339
16.	USDA Know-How Project	237											237
17.	Church World Service					146							146
18.	Ostalo	31		52				104				114	301
Donacije za osnovna sredstva		8	0	286	0	12	65	0	229	61	0	10	671
19.	Mercy Corps								229				229
20.	Nedžad Beglerović			102									102
21.	CRS						65						65
22.	ICMC									53			53
23.	Ostalo	8		184		12				8		10	222
Donacije za operativne troškove		1.004	874	2.810	500	1.344	0	0	1.871	3.088	54	709	12.254
24.	LIP			1.515					201			709	2.425
25.	PRM									2.047			2.047
26.	USAID					1.344			442				1.786
27.	UNHCR								176	840			1.016
28.	CHF		874										874
29.	Mercy Corps								808				808
30.	SIDA Housing	748											748
31.	PM			556									556
32.	BCT			519									519
33.	JKPHD La Benevolencija				500								500
34.	NBR			220									220
35.	CGAP								45	150			195
36.	EBRD	105							1				106
37.	IFC	104											104
38.	Ostalo	47							198	51	54		350
UKUPNO DONIRANI KAPITAL		7.338	6.765	7.735	500	4.710	4.135	804	18.661	10.639	3.573	2.661	67.521

GRAFIKONI

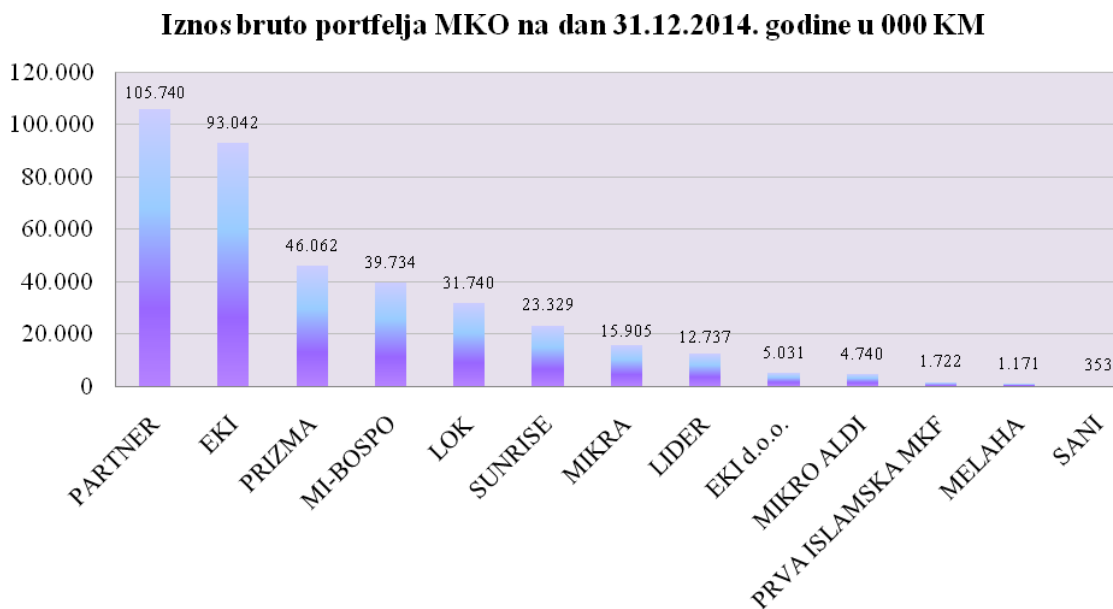
- Grafikon 1. Iznos aktive MKO na dan 31.12.2014. u 000 KM
- Grafikon 2. Iznos bruto portfelja MKO na dan 31.12.2014. u 000 KM
- Grafikon 3. Iznos obveza po uzetim kreditima MKO na dan 31.12.2014. u 000 KM
- Grafikon 4. Iznos kapitala MKO na dan 31.12.2014. u 000 KM
- Grafikon 5. Iznos doniranog kapitala (po izvješćima) MKO na dan 31.12.2014. u 000 KM
- Grafikon 6. Višak/manjak prihoda nad rashodima MKF, odnosno neto dobit/gubitak MKD za razdoblje 1.1.- 31.12.2014. u 000 KM
- Grafikon 7. Operativna održivost MKO u razdoblju 1.1. - 31.12.2014.
- Grafikon 8. Broj zaposlenih u MKO na dan 31.12.2014.
- Grafikon 9. Broj organizacijskih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH na dan 31.12.2014.
- Grafikon 10. Broj aktivnih kreditnih partija MKO sa stanjem na dan 31.12.2014.
- Grafikon 11. Broj otpisanih kreditnih partija MKO sa stanjem na dan 31.12.2014.
- Grafikon 12. Iznos kredita u 000 KM otpisanih u razdoblju 1.1.-31.12.2014.
- Grafikon 13. Iznos naplate po otpisanim kreditima u 000 KM u razdoblju 1.1.-31.12.2014.
- Grafikon 14. Iznos ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima MKO u 000 KM sa stanjem na dan 31.12.2014.
- Grafikon 15. Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima u odnosu na bruto portfelj MKO na dan 31.12.2014.
- Grafikon 16. Portfelj u riziku preko 30 dana na dan 31.12.2014.
- Grafikon 17. Fiksna aktiva i kapital u odnosu na ukupnu aktivu na dan 31.12.2014.
- Grafikon 18. Prosječne mjesečne naknade članova upravnog/nadzornog odbora u MKO za razdoblje 1.1.-31.12.2014.
- Grafikon 19. Prosječne mjesečne plaće višeg menadžmenta u MKO za razdoblje 1.1.-31.12.2014.
- Grafikon 20. Prosječne mjesečne plaće kreditnih službenika u MKO za razdoblje 1.1.-31.12.2014.
- Grafikon 21. Iznos ukupnih isplata mikrokredita u IV. kvartalu 2014. godine u 000 KM
- Grafikon 22. Prosječne ponderirane EKS na ukupne kredite prema izvješćima MKO u IV. kvartalu 2014. godine
- Grafikon 23. Prosječne ponderirane EKS na kratkoročne kredite prema izvješćima MKO u IV. kvartalu 2014. godine
- Grafikon 24. Prosječne ponderirane EKS na dugoročne kredite prema izvješćima MKO u IV. kvartalu 2014. godine

Grafikon 1.

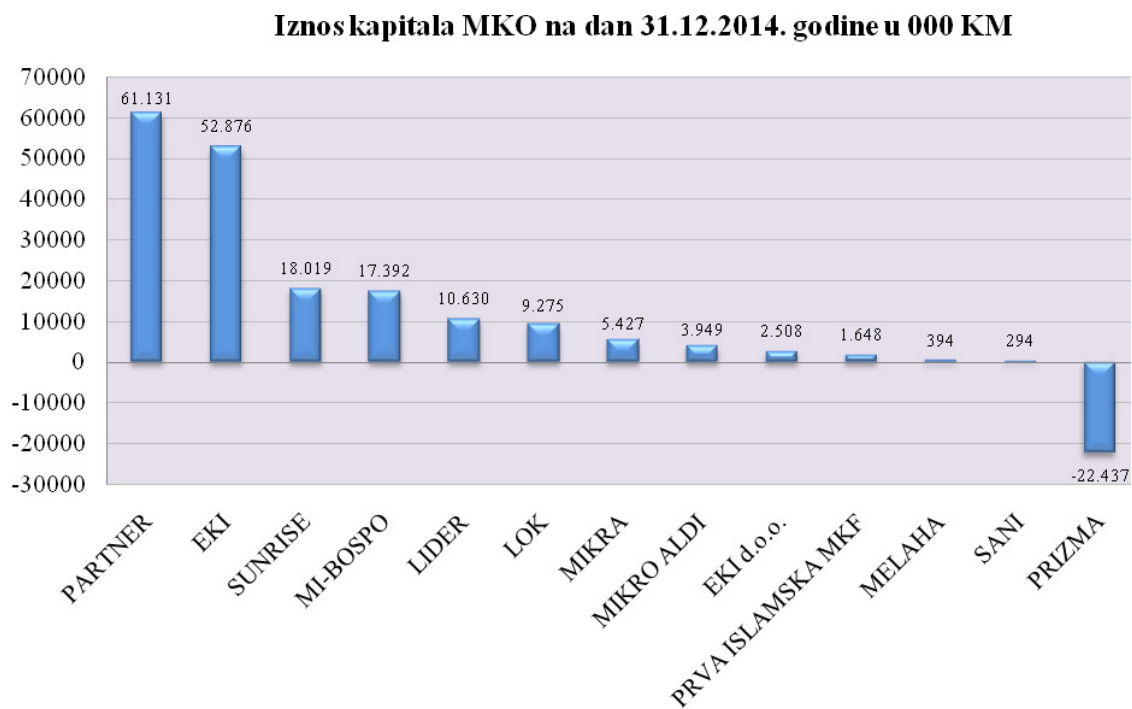
Grafikon 2.

Grafikon 3.

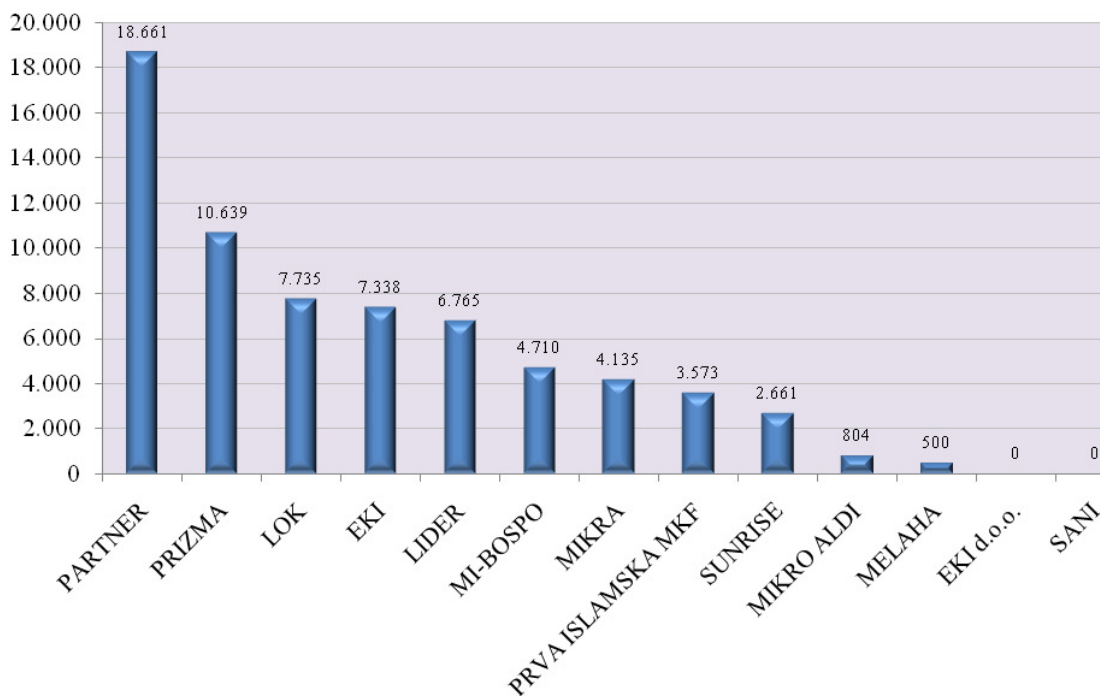

Grafikon 4.

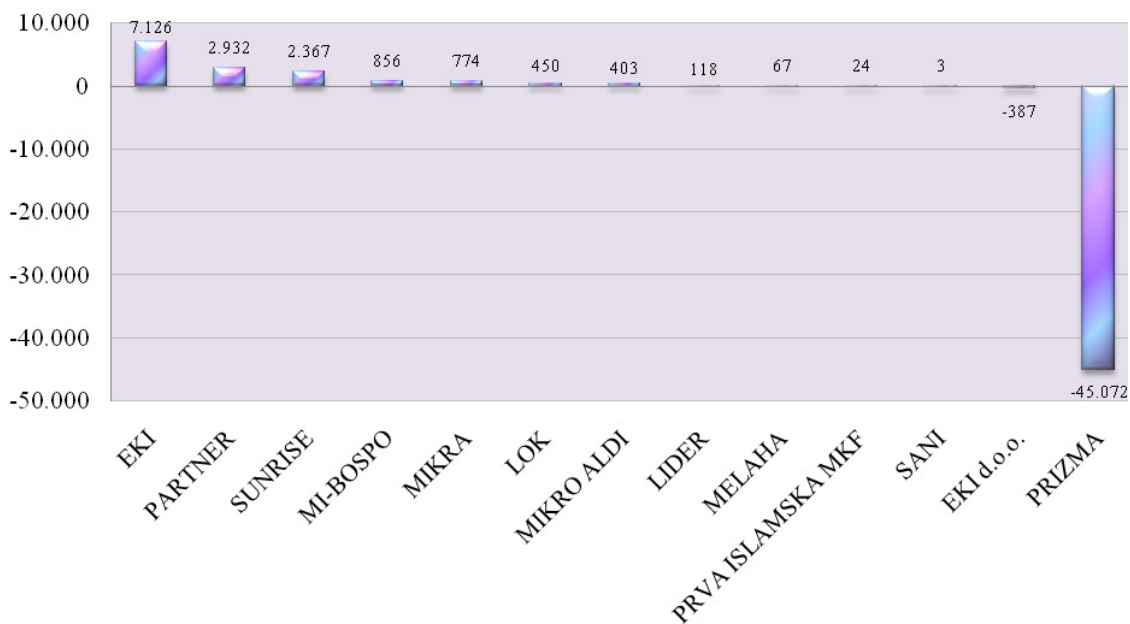
Grafikon 5.

**Iznos doniranog kapitala (prema izvješćima) MKO
na dan 31.12.2014. godine u 000 KM**

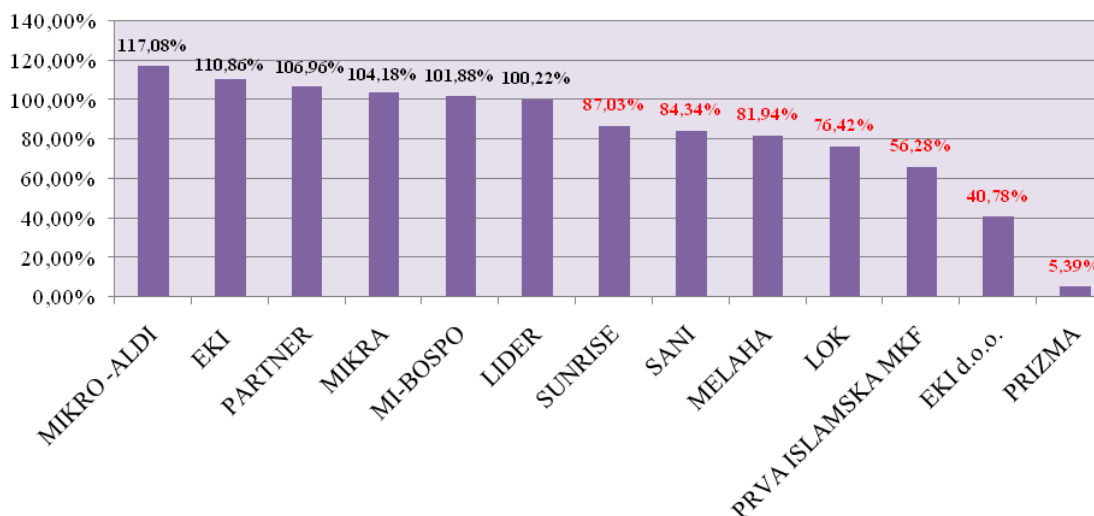
Grafikon 6.

**Višak/manjak prihoda nad rashodima MKF, odnosno neto
dobit/gubitak MKD
za razdoblje 1.1.-31.12.2014. godine u 000 KM**

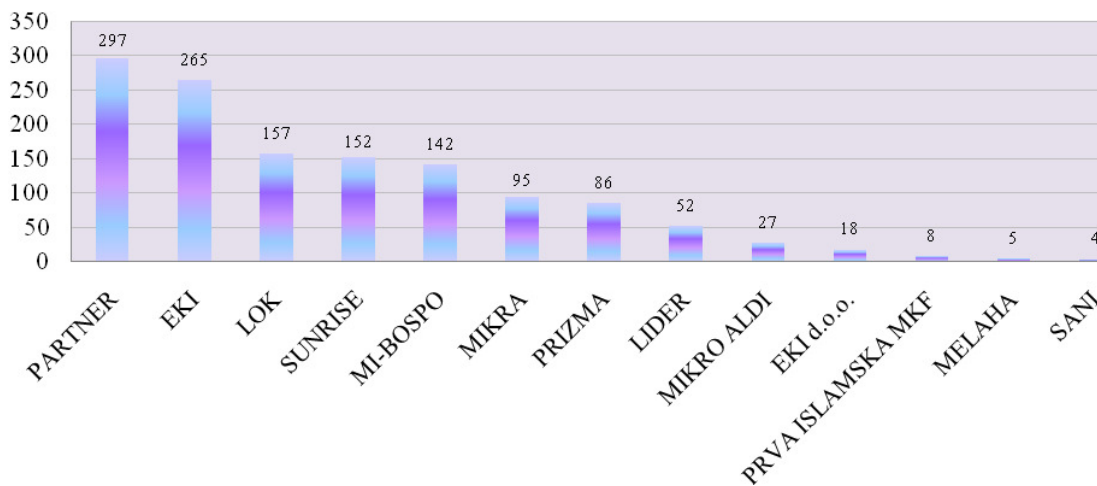
Grafikon 7.

Operativna održivost MKO u razdoblju 1.1.-31.12.2014.

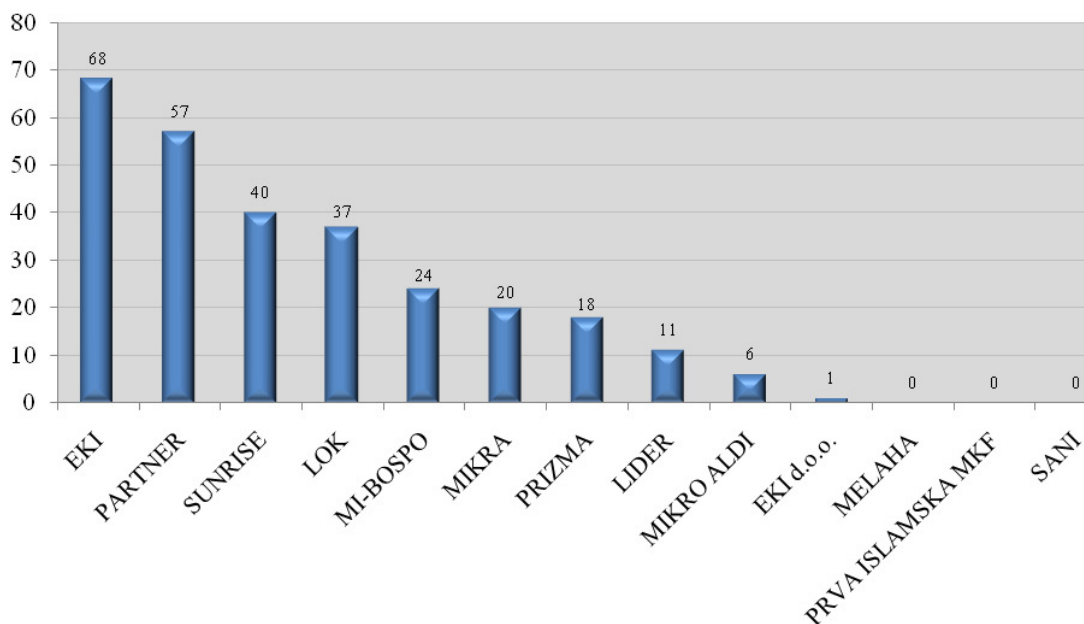
Grafikon 8.

Broj zaposlenih u MKO na dan 31.12.2014. godine

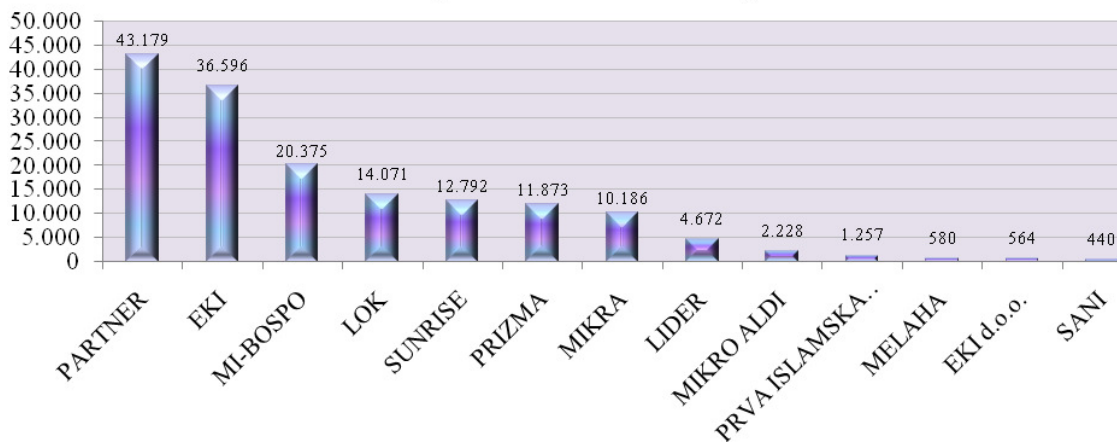
Grafikon 9.

Broj organizacijskih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH na dan 31.12.2014.

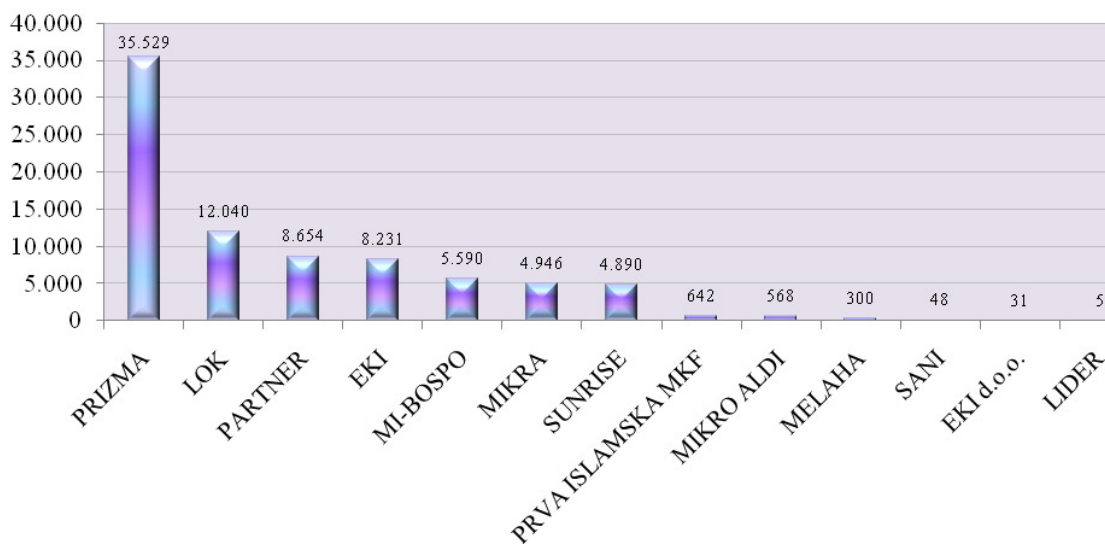
Grafikon 10.

Broj aktivnih kreditnih partija MKO sa stanjem na dan 31.12.2014. godine

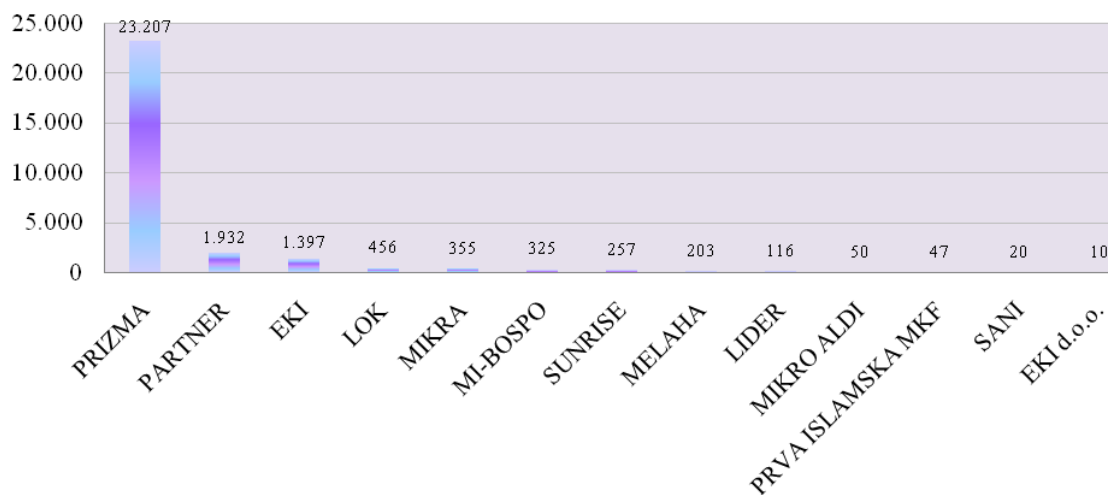
Grafikon 11.

**Broj otpisanih kreditnih partija MKO
evidentiranih u izvanbilanci na dan 31.12.2014.**

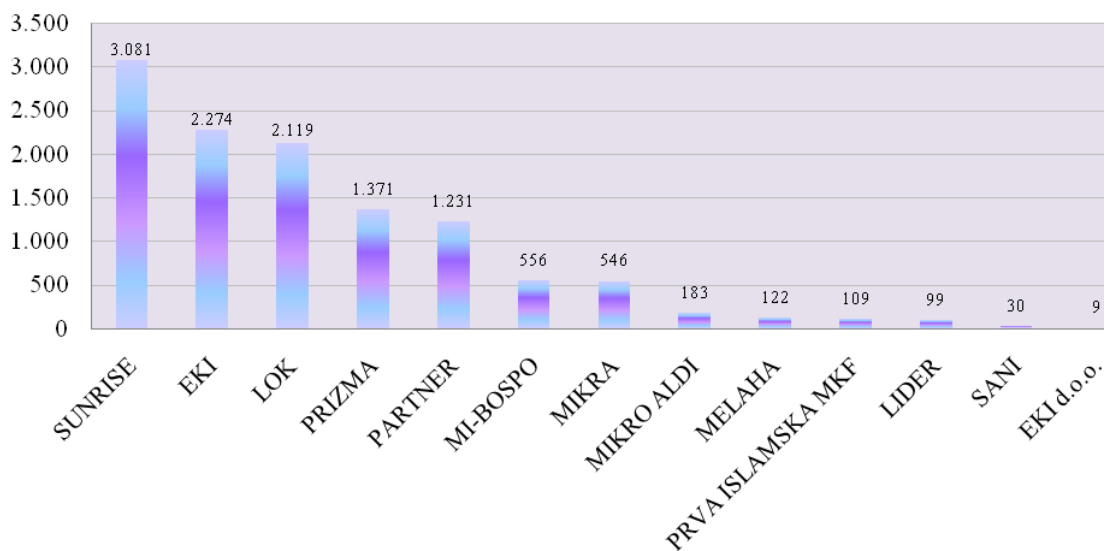
Grafikon 12.

**Iznos kredita u 000 KM otpisanih
u razdoblju 1.1.-31.12.2014.**

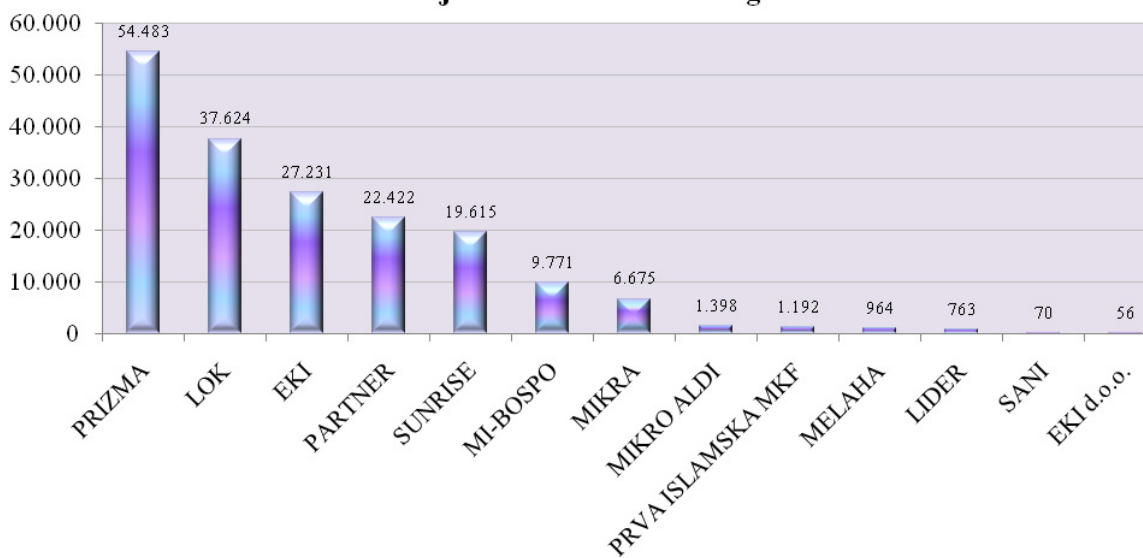
Grafikon 13.

**Iznos naplate po otpisanim kreditima u 000 KM
u razdoblju 1.1.-31.12.2014.**

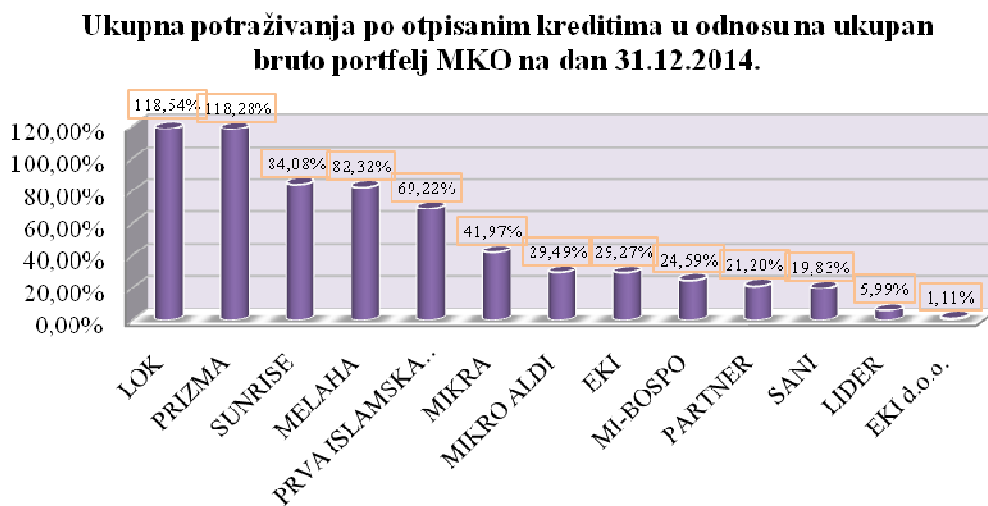

Grafikon 14.

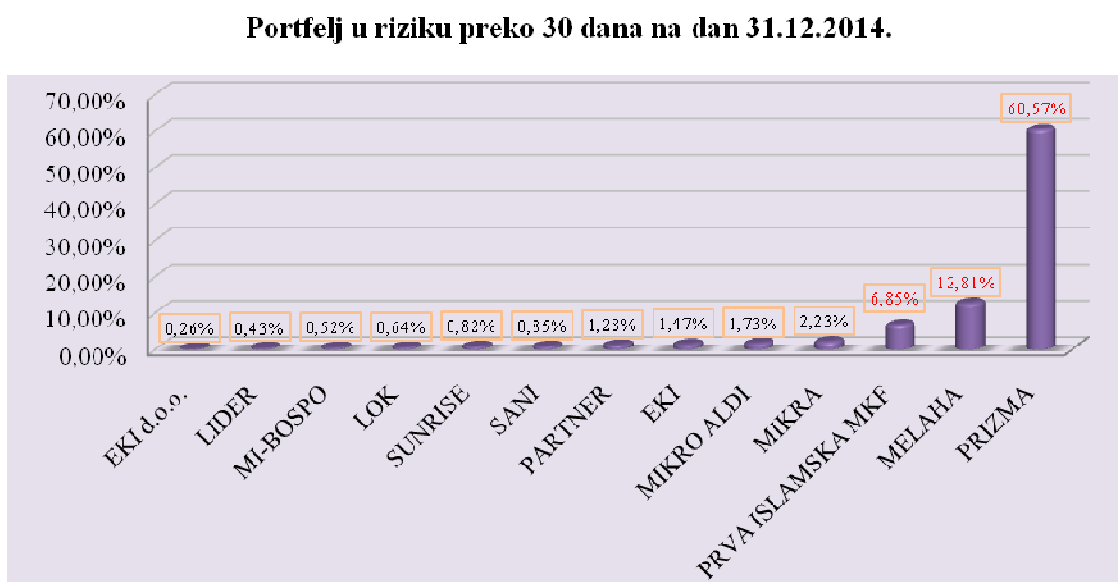
**Iznos ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima MKO u 000 KM
sa stanjem na dan 31.12.2014. godine**

Grafikon 15.

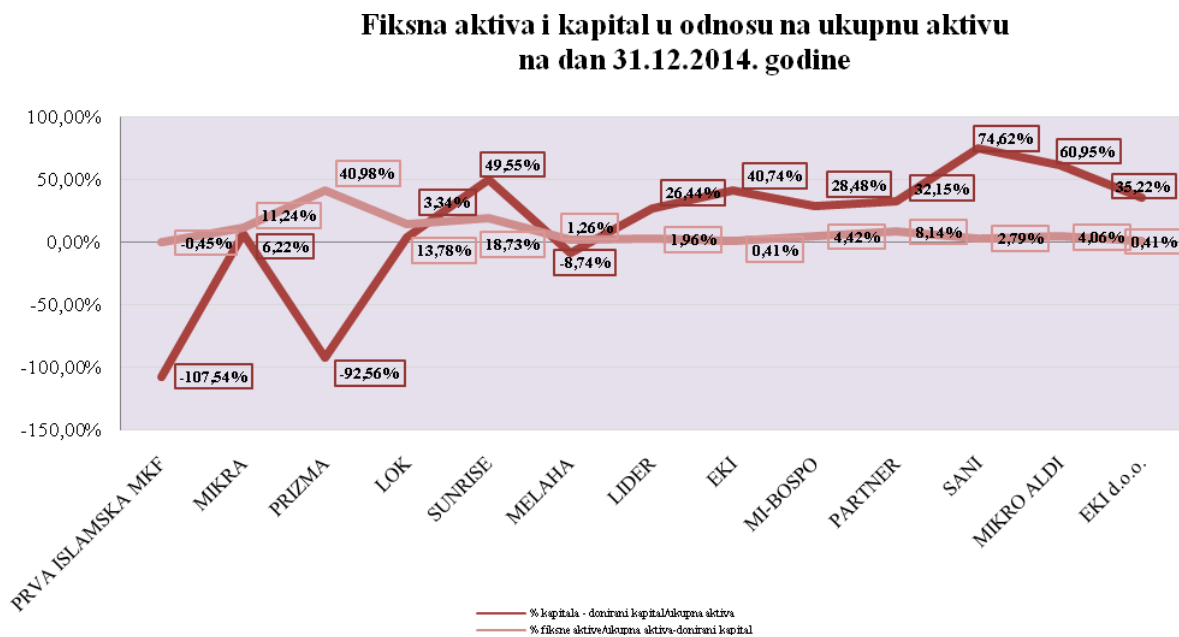

Grafikon 16.

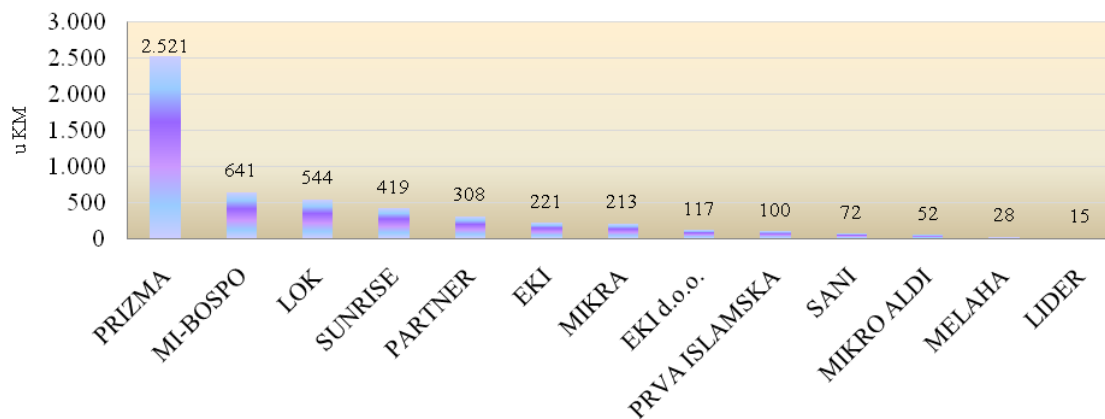

Grafikon 17.

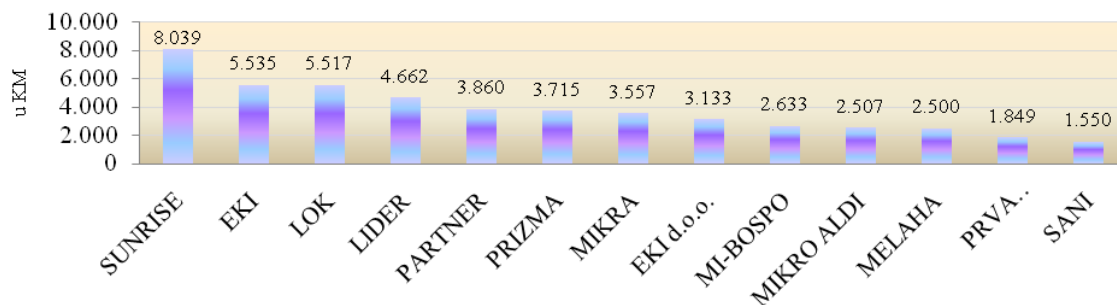
Grafikon 18.

**Prosječne mjesečne naknade članova upravnog/nadzornog odbora u
MKO za razdoblje 1.1.-31.12.2014.**

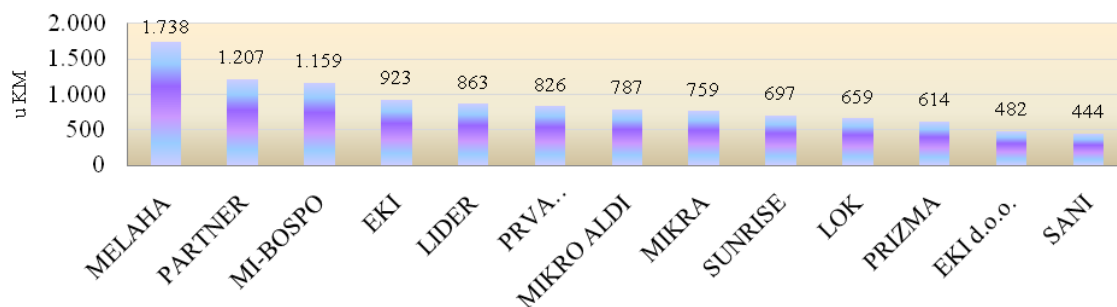
Grafikon 19.

**Prosječne mjesečne plaće višeg menadžmenta u MKO razdoblje
1.1.-31.12.2014.**

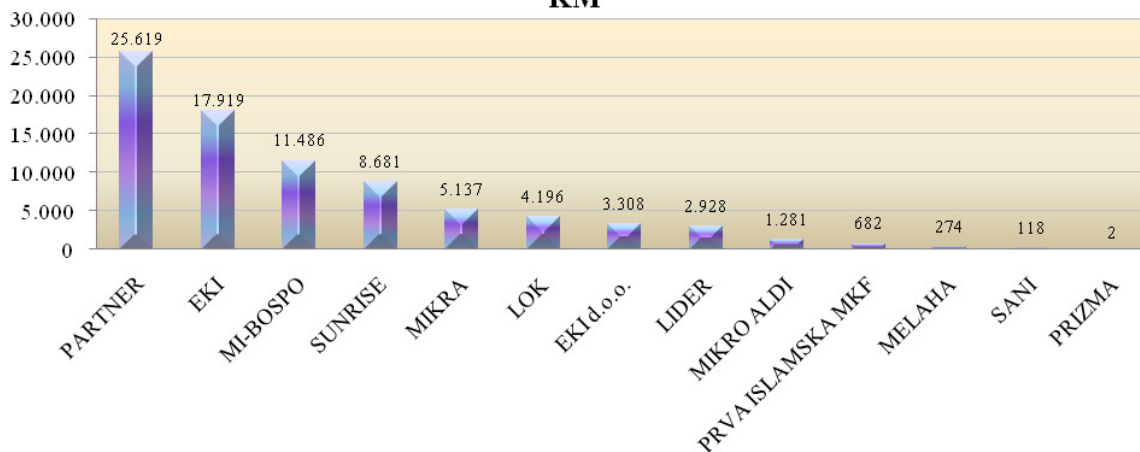
Grafikon 20.

**Prosječne mjesečne plaće kreditnih službenika u MKO za razdoblje
1.1.-31.12.2014.**

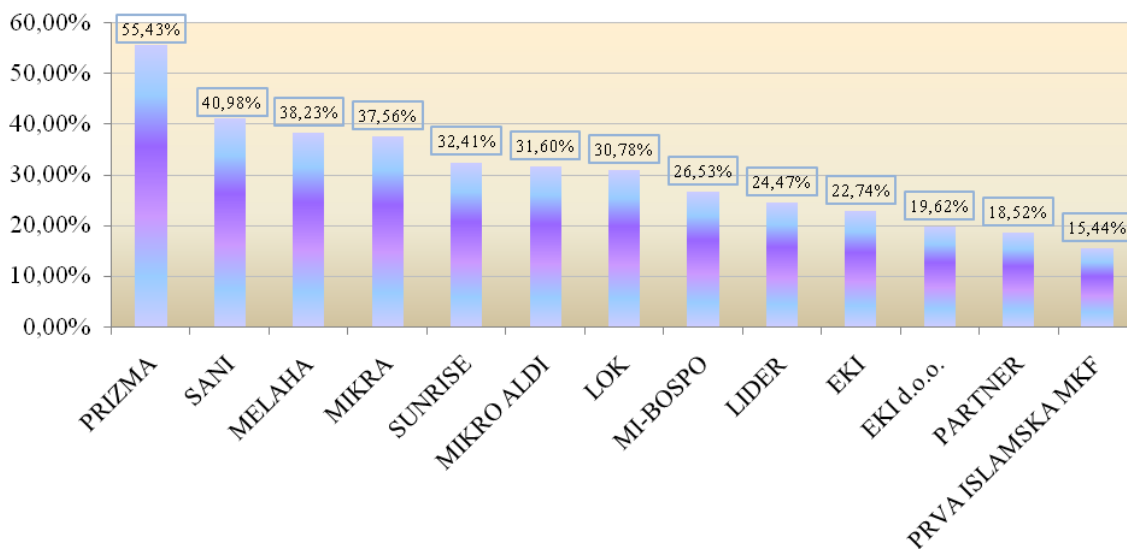
Grafikon 21.

**Iznos ukupnih isplata mikrokredita u IV kvartalu 2014. godine u 000
KM**

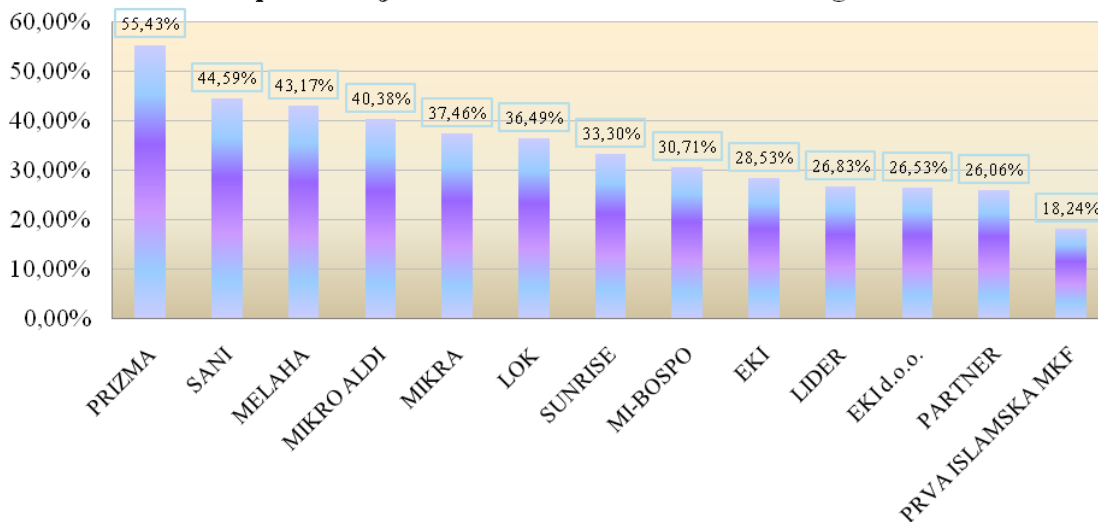
Grafikon 22.

**Prosječne ponderirane EKS na ukupne kredite
prema izvješćima MKO u IV. kvartalu 2014. godine**

Grafikon 23.

**Prosječne ponderirane EKS na kratkoročne kredite
prema izvješćima MKO u IV. kvartalu 2014. godine**

Grafikon 24.

